42. številka. Maribor, dne 28. maja 1915. Letnik VII.

Naročnina listu: --
Celo leto . . . K 10·—
Pol leta . . . „ 5·—
Četrt leta . . . „ 2·50
Mesečno . . . „ 1·—
Zunaj Avstrije: ----
Celo leto . . . „ 15·—
Posamezne številke -- 10 vinarjev. --

STRAŽA

Inserati ali oznanila se računajo po 12 vin. od 6 redne petitvrste: pri večkratnih oznanilih velik ---- popust. ----
„Straža“ izhaja v ponedeljek in petek popoldne.
Rokopisi se ne vračajo.

Uredništvo in upravništvo: Maribor Koroška ulica 5. Telefon št. 112. | Narodno-političen list za slovensko ljudstvo. | Z uredništvom se more govoriti vsak dan od 11.—12. ure dopoldne.

Začetek borbe z verolomnimi Italijani.

Nadvojvoda Evgen vrhovni poveljnik zoper Italijo. — Kralj Viktor Emanuel bo osebno vodil vojsko — Sovražnik obstreljuje s težkimi topovi naše obmejne utrdbe na južnem Tirolskem. — Naši uničili dve italijanski stotniji. — Na Primorskem so Italijani na več mestih prekoračili avstrijsko mejo. — Italijani proglašajo blokado Adrije. — Zmaga v Galiciji. — Reka San prekoračena. — Przemysl od naših čet obkoljen.

Framasonstvo — netivec italijanske vojske zoper Avstrijo.

Veliki mojster italijanskega framasonstva je izdal oklic, v katerem z zadovoljstvom in veseljem povdarja, da je sedaj od njega toliko zaželjena in pripravljena ura prišla za Italijo. Treba je zbrati vse sile, da se narodi oprostijo trinogov ter da se mir, bratstvo in ljubezen naseli med človeštvom.

Z italijansko vojno napovedjo Avstriji je torej napočila od framasonov toliko zaželjena in pripravljena ura v zgodovini človeštva.

Že leta 1851 je Jože Mazzini, vodilni duh italijanskega framasonstva, slovesno izjavil temeljno načelo italijanskih framasonov: „Delenda est Austria!“, (Avstrijo je treba pokončati!). Od tega časa so italijanski prostozidarji neumorno kovali na temeljih naše habsburške države, da oi jih razmaknili in razrahljali. S katoliško monarhijo tudi hočejo uničiti ali vsaj zelo oslabiti katoliško vero. Ta dvojni namen je italijansko framasonstvo tesneje združil s francoskim k skupnemu rovarjenju in hujskanju zoper Avstrijo.

Končni cilj vesoljnega framasonstva je namreč razrušitev prestola in altarja in oživotvoritev splošne republike brez kralja in cesarja, pa tudi brez Boga, brez vere in cerkve. Kot edino sebi vredno nasprotnico smatra framasonstvo katoliško cerkev, katero zasleduje s strupenim sovraštvom. Z istim sovraštvom pa tudi zasleduje vse države, v katerih ima katoliška vera še kako zaslombo. Zgodovina spričuje, da je od početka 15. stoletja framasonstvo najzahrbtnejši in najnevarnejši sovražnik osobito katoliške habsburške dinastije in monarhije. Dovolj je dejstev, ki dokazujejo, kako so bratje framasoni spletkarili, kovarili in hujskali zoper avstrijsko monarhijo. Na njih rovaš je tudi staviti sedanjo svetovno vojsko, osobito zanetitev italijanske vojske zoper Avstrijo. V naslednjem za to nekaj podrobnih dokazov.

List „Frankfurter Zeitung“ opozarja, da je imel veliki mojster italijanskih prostozidarjev v zadnjem času opetovane pogovore z najuplivnejšimi osebami francoskih in angleških prostozidarjev. Istega dne, ko so se vršile v Parizu znane demonstracije v prilog latinske civilizacije, so bili v francoskem glavnem mestu že storjeni obvezni sklepi, ki so bili taki, da je bila vojska s katoliško Avstrijo neizogibna. Od tistega dne naprej so ti ljudje, ki so se izdajali za občudovalce in pospeševalce latinske civilizacije, prav pridno hujskali za vojsko. Med temi se je tudi nahajal francoski senator Rivet, predsednik francosko-angleške zveze framasonov, nadalje milanski časnikar Gandolfi, italijanski pisatelj-propalica d'Annunzio, garibaldinski kričači, republikanci in drugi radikalni duhovi.

Veliko zanimanja je že pred izbruhom svetovne vojske vzbudila pisava lista „Revue internationale de Societes secretes“, ko je v svoji številki dne 20. jul. 1914 opozarjal na to, da je bila že dne 15. septembra 1912 čitati v predalih tega lista izjava švicarskega prostozidarja, v kateri naznanja, da so prostozidarji sklenili umoriti nadvojvodo Franca Ferdinanda. Mi to samo kratko omenjamo, ker je itak dognano, da so italijanski prostozidarji sporazumno s francoskimi hujskali že več let za vojsko zoper Avstrijo. Španski list „La Lectura Dominical“ je mogel že dne 22. avgusta 1914 na podlagi ravnanja prostozidarjev podati sledečo najdoločnejšo izjavo: „Zatrjujemo z vso gotovostjo, da so italijanski prostozidarji v sporazumu s francoskimi izvršili vse potrebne predpriprave, ne da bi se bilo treba bati kakšnega popravka; videli bomo kmalu, kako se bo iz nevtralitete, za katero se skriva italijanska vlada, razvila vojska zoper prejšnje zaveznike.“ Vez, ki združuje italijansko framasonstvo s francoskimi, je postala tako trdna, da stremita oba za istim ciljem. Že ob izbruhu vojske je zaprosilo francosko framasonstvo framasone vseh romanskih dežel podpore za trosporazum, ki zastopa „duha svobode in napredka“, dočim sta Avstrija in Nemčija opora „reakcije in teme.“ Ta oklic je imel ne samo v Italiji, ampak tudi v Španiji tako velik uspeh, da se je z vso vnemo udeležilo vse framasonstvo v romanskih deželah boja laži in sovraštva zoper Avstrijo in Nemčijo, boja, ki nima primere v zgodovini. V tem boju so prevzeli framasoni v romanskih deželah vodilno vlogo.

Iz vseh govorov, katere so imeli italijanski framasoni dne 20. septembra 1914, kot ob obletnici zasedenja Rima, je zvenela velika bojaželjnost proti Avstriji. Od septembra 1914 naprej je pošiljal izvrševalni odbor framasonskih društev latinskih dežel na posamezne framasonske lože vedno bolj nujne okrožnice, v katerih se jih poziva, da nahujskajo javno mnenje zoper Avstrijo in Nemčijo. Pri tem je razločno opominjal in poziral italijanski veliki orijent, da se naj stori vse, kar je le mogoče, da se spravi Italijo s pota nepristranosti. Bodoči boj proti centralnima državama se označuje za „sveto vojsko“ italijanskega ljudstva. Milanske lože so priporočevale ob priliki, da se naj govori kolikor le mogoče malo o Rusiji, toda braniti se mora stvar Francije in Anglije. Mesca decembra 1914 je imel bivši veliki mojster italijanskega velikega orijenta, nekdanji rimski župan žid Nathan, v gledališču Constanzi v Rimu govor, v katerem je istotako pozival Italijo za vojsko zoper Avstrijo. Vse to se je zgodilo že v lanskem letu. Od tistega časa naprej so framasoni vedno hujše hujskali ljudstvo, dokler se jim ni posrečilo, ljudstvo popolnoma omamiti za vojsko in z nasilstvi prisiliti vse trezno misleče, da so morali utihniti. Potrebno je, da se pribije strastno in hudobno hujskanje romanskih framasonov za to vojsko in to tem bolj, ker hoče sedaj tisto časopisje, ki je svoj čas podpiralo to tajno in temno družbo (kakor v slučaju prekucuha Ferrerja), delati odgovorne za to vojsko činitelje, ki niso v prav nobeni zvezi s sedanjo vojno hujskarijo v Italiji.

Grof Tisza o vojski z Italijo.

V seji ogrske državne zbornice dne 26. maja je ministrski predsednik grof Tisza govoril o vojski z Italijo. Tisza je izvajal:

Dogodki, ki so se od zadnje zbornične seje izvršili, so me napotili, da podam zbornici pojasnila o dogodkih, ki so se dogodili pred sedanjim položajem. Italijanski ministrski predsednik je v svojem zadnjem govoru sedanje sovražno zadržanje Italije napram Avstro-Ogrski navezal na naš ultimat Srbiji za vzrok. V govoru italijanskega ministrskega predsednika se nahajajo tri konkretne obtožbe, predvsem, da je naš ultimat Srbiji razmajal ravnotežje na Balkanu. Je pa že splošno znano dejstvo, da je naša država svojemu tedanjemu zavezniku, kakor tudi drugim velevlastim podala izjavo, da naša monarhija ne stremi za tem, da bi dosegla teritorialne pridobitve. Trditev italijanskega ministrskega predsednika je torej javno znana neresnica. (Viharno odobravanje v celi zbornici.) Poslanec Zoltan Pap zakliče: Italijanski ministrski predsednik je lagal. (Živahno gibanje v zbornici.)

Tisza nadaljuje: Druga obtožba italijanskega ministrskega predsednika je ta, da smo hoteli razmere na Balkanu v svoj prid spremeniti. Ta trditev je precej nerazumljiva. Med Avstrijo in Italijo so sicer obstojale gotove sporazumne določbe glede na Albanijo, a kar se tiče celega Balkana, smo vedno bili na stališču, da smo na celem Balkanu zainteresirani in da ne priznavamo hegemonije nobene države na Balkanu. (Pritrjevanje.) Tretja obtožba Salandrova obstoji v tem, da je baje monarhija kršila zvezno pogodbo, ker je zamudila domeniti se z Italijo. Tisza omenja, da samo točka VII trozveze govori o poprejšnjem sporazumu z Italijo, a edino za slučaj, da bi se dosedanje posestno stanje (status quo) na Balkanu spremenilo. Do najnovejšega časa pa ni ne eden italijanski državnik trdil, da bi bila Avstrija s tem, da je zamudila poprej se domeniti z Italijo, kršila zvezno pogodbo. Ministrski predsednik se sklicuje v dokaz zato na razgovore in dopise med vodstvom naše zunanje politike in italijansko vlado v mesecih, ki so sledili našemu ultimatu s Srbijo. Nikjer in nikdar ni bila Italija prišla do misli, da bi bila Avstrija s svojim postopanjem kršila pogodbo med Avstrijo in Italijo. Vsi faktorji, ki vodijo Italijo, so v toplih besedah izražali svojo pripravnost, da če se Italija tudi dejanski ne udeleži vojske, bo vendar o s t a l a z v e s t z a v e z n i k. (Veliko gibanje v zbornici. Klici: Verolomnost!) Tisza je nato prečital brzojavko, katero je italijanski kralj dne 2. avgusta poslal našemu vladarju, v kateri pravi, da bo stal na strani Avstrije. (Veliko gibanje. Poslanec Zoltan Pap zakliče: In tak kralj še sme ostati na prestolu?!)

Italijanski kralj gotovo ne bi govoril v takem smislu, ako ne bi bil prepričan, da je Avstrija kršila pogodbo. Tudi pismo, ki ga je markeze di San Giuliano tudi v Salandrovem imenu poslal našemu poslaniku v Rimu, pl. Mereyju, zagotavlja, da če se Italija tudi ne udeleži vojske, bo vendar izpolnjevala dolžnosti, ki ji jih nalaga zvezna pogodba, ter bo našo monarhijo podpirala na diplomatičnem polju.

Nikjer nismo našli očitkov, da bi bili mi kršili pogodbo. Mnenja so bila različna, edino le glede vprašanja Casus foederis (slučaj, v katerem bi Italijani vsled zveze bili prisiljeni na naši strani poseči v vojsko); italijanska vlada je smatrala, da za njo ta slučaj ne obstoji, med tem, ko smo mi z ozirom na točko 3 zvezne pogodbe bili drugega mnenja. Mi pa nismo hoteli z ozirom na posebne italijanske razmere tega vprašanja tiščati v ospredje in smo vzeli samo njeno izjavo na znanje, da hoče monarhijo diplomatično podpirati. Druga nesporazumljenja so se nanašala na

vprašanje glede kompenzacij.

Tozadevna pogajanja so trajala približno dva mesca, dokler nismo na podlagi posredovanja Nemčije, ki se je že poprej pridružila italijanskemu stališču, tudi sami izjavili, da princip kompenzacije sprejmemo, da tako dokažemo največjo ugodljivost napram Italiji. Toda markeze di San Giuliano je dne 25. avgusta, t. j. po naši ofenzivi zoper Srbijo, izjavil, da vprašanje kompenzacij še ni aktuelno in ko smo se umaknili iz Srbije, je Giuliano izjavil, da je vprašanje o kompenzaciji sploh postalo brezpredmetno. Dne 11. januarja pa je to vprašanje zopet stopilo v ospredje, ko je italijanski zunanji minister iz političnih vzrokov in v smislu trajnega prijateljstva želel rešitev vprašanja glede kompenzacije. Svojo zahtevo po avstrijskem ozemlju je utemeljeval z razlogom, da kot minister nevtralne države ne sme zahtevati ozemlja, ki je last kake tretje države. Mi smo imeli proti temu svoje pomisleke in smo skušali Italijo pregovoriti, da

bi si kompenzacije poiskala drugod. Ta izmenjava naziranj je trajala čez mesec dni, dokler ni italijanski zunanji minister dne 11. februarja izjavil, da prekine pogajanja, ker ista itak ne vodijo k pravemu cilju.

Italijanski zunanji minister nam je že takrat grozil, da bo Italija vsako naše vojaško podvzetje zoper Srbijo in Črnogoro smatrala kot javno kršitev točke 7 zvezne pogodbe, ako se poprej med Avstrijo in Italijo ne doseže sporazum. Mi bi torej lahko bili pogajanja opustili, dokler ne začnemo z zopetno ofenzivo zoper Srbijo. Merodajni faktorji pa so sklenili drugačno postopanje. Mi smo morali namreč s tem računati, da bo Italija svoje zahteve po naši zemlji skušala uveljaviti. Ob enem pa smo morali tudi s tem računati, da je italijansko prebivalstvo začelo zoper nas sovražno nastopati. Težko se je bilo odločiti, posebno za monarhijo, ki je bila prisiljena kot velevlast svojemu zavezniku za zagotovitev nepristranosti prostovoljno odstopiti lastno ozemlje. Izpolnili smo svojo odgovornost in smo stali na stališču, da so si življenski interesi Italije in Avstrije sorodni. Postavili smo se torej na stališče teritorialnih kompenzacij.

Pogajanja

so trajala 3 in eno tretjino mesecev. Tekom pogajanj smo pokazali, da smo prepojeni prijateljskih čustev, naklonjenosti in prijenljivosti, dokler nam ni italijanska vlada naznanila svojih protizahtev, katere je že nemški državni kancelar v svojem govoru omenil. Nadaljevali smo pogajanja v dobri veri, da je v 20. stoletju nemogoče, da bi država, ki se šteje med omikane (viharno odobravanje) in ki je naš zaveznik, nas napadla v času, ko smo mi zapleteni v vojsko, in to tembolj, k e r s m o j i p r e j v s e p o n u d i l i , k a r j e o n a m o g l a r e s n o ž e l e t i. Italijanska vlada pa je s terorizmom, ki mu v svetovni zgodovini ni para, preprečila, da bi zdrava pamet v splošnem mnenju prišla do veljave. (Viharno odobravanje.) Italijanska vojna napoved govori o varstvu italijanskih interesov proti vsakemu ogroževanju. (Smeh.) Ta trditev ne zasluži, da bi se jo ovrglo.

Mi smo prepričani, da zmagamo.

Nam sedaj ne preostaja druga naloga, nego da gledamo dogodkom v oči. (Pritrjevanje.) Pred desetimi meseci smo stali ogromni sovražni premoči nasproti. Mi smo to premoč ustavili, zdrobili in v zmagovitih bojih zlomili. (Viharno odobravanje in ploskanje.) Če misli Italija, da je za njo dobro, ako nas spravi ob sadove naših zmag, ko stojimo zopet pred sovražno premočjo, povdarjamo, da se bomo tudi tej premoči postavili po robu. (Dolgotrajajoče pritrjevanje po celi zbornici.) Naša monarhija, ki je celi svet presenetila s svojimi silami, bo še le sedaj prav presenetila celi svet s svojo odporno silo s svojo slogo in moško odločnostjo. (Viharno odobravanje in ploskanje.) Č a s i M a r i j e T e r e z i j e s e z o p e t v r a č a j o. Čustva, ki so bila v narodu ob času te velike cesarice, še niso izumrla. Geslo: „Moriamur pro rege nostro“ (umrimo za svojega kralja) še tudi danes živi v srcu vsakega Ogra. (Dolgotrajajoče pritrjevanje.) Ogrski narod bo združen z vsemi narodi naše monarhije prestal vsiljen boj (viharno pritrjevanje) in v zvezi z mogočnim našim zaveznikom (viharno pritrjevanje in „Eljen“-klici) bomo v medsebojnem zaupanju vodili ta boj do zadnjega vzdiha proti vsem vragovom pekla in bomo iztrgali zmago iz rok usode. (Viharno odobravanje.)

Nadvojvoda — Evgen vrhovni poveljnik zoper Italijo.

Dunajska „Reichspost“ z dne 27. maja poroča v uradno pregledanem članku, da je nadvojvoda Evgen imenovan za vrhovnega poveljnika avstrijskih čet zoper Italijo. — Cesar je nadvojvodo Evgena dne 26. maja povzdignil za generalnega polkovnika. Za našo generaliteto se je namreč ustanovila ta nova šarža, katero je prvi dosegel Evgen. Cesar je s tem, da je imenoval Evgena za general. polkovnika, tega člana cesarske hiše osebno izvanredno odlikoval. Nadvojvoda Evgen je dosedaj nosil naslov „poveljnik balkanske armade“ in je imel kot tak mnogo odgovornejšo in samostojnejšo službo kot kak armadni poveljnik. Z novo šaržo je torej služba, ki je bila dosedaj označena samo z ozirom na njegovo mesto v vojni službi, sorazmerno povišana in združena z višjim činovnim razredom.

Napad našega brodovja na italijansko obal po italijanskih poročilih.

Napad na Jakin.

Italijanski list „Secolo“ opisuje napad našega vojnega brodovja na mesto in trdnjavo Jakin (Ancona) tako-le: Prebivalstvo mesta je spalo. Nepričakovano gromenje topov v tihi noči je s početka marsikateri smatral za vojaške vaje italijanskega vojnega brodovja. Toda prav kmalu je prebivalstvo spoznalo, da avstrijsko vojno brodovje napada mesto. Cel oddelek sovražnega (avstrijskega) brodovja se je postavil v bojno vrsto in je začel, vedno bolj se približajoč, obstreljevati mesto. Istočasno so se pojavili sovražni zrakoplovi nad mestom in so začeli metati — bombe nanj. Zdi se, da je bil zrakoplovcem obris in načrt mesta prav dobro znan, kajti bombe so padle na najvažnejše točke. Granate so zadele vojaško bolnišnico in stolno cerkev. Prednji del kupole stolne cerkve so granate odtrgale. Zadeti sta bili tudi dve vojašnici. Bombe so padle tudi na zelo obljudeni mestni del Capo di Monti in so napravile mnogo škode. Ena bomba je padla na ladjedelnico in je povzročila dosti škode. Istotako tudi bomba, ki je padla na poslopje Banca d'Italia. Pristanišče in železniška postaja sta razdejani. Poškodovana so tudi obrežna mesta Senigallia, Porto Recanati in San Benedetto.

Napad na Rimini.

Iz mesta Rimini poroča „Corriere della sera“: Dne 25. t. m. zjutraj se je prikazala na morju ladja s tremi dimniki in več drugih ladij. Odposlala se je takoj brzojavka v Jakin in Benetke. Ob 4. uri zjutraj je začelo avstrijsko brodovje obstreljevati mesto Rimini iz težkih topov z dozdevnim namenom, razdreti železniško progo na tistem kraju, kjer se odcepi proti mestoma Ferrara in Bologna, kajti škoda je bila na tem mestu največja. Razdejana je bila tudi 1 hiša. V mestu povzročena škoda ni velika. Ob 5. uri so izginile avstrijske ladje, dozdevno zasledovane od italijanskih ladij. Nemške uslužbence pivovarne Spiess so zaprli, ker so osumljeni, da so dajali znamenja avstrijskemu brodovju.

200 oseb ubitih.

Potniki iz Italije pripovedujejo, da je bilo pri obstreljevanju mesta Jesi ob jadranski obali ubitih 200 oseb.

Med mestoma Senigallia in Falconara je bil zadet vojaški vlak. Dva železniška vozova sta zgorela. Število človeških žrtev vsled obstreljevanja je neznano. Vlada splošna pobitost.

Obstreljevanje mesta Barletta.

Kakor poroča „Messaggero“, je bila trdnjava v Barletti zadeta od sedem strelov s topov. V bližini pristanišča so opazili križarko, ki je pozneje izstrelila več strelov. Eden je zadel železnico. Neka druga avstrijska ladja se je prikazala pred mestom Trani, pa se je kmalu umaknila.

* * *

Angleško brodovje za zgled italijanskemu.

V milanskem listu „Corriere della sera“ priobčuje mornariški strokovnjak na naslov italijanskega vojnega brodovja sledeči nasvet: Italiji je znano, da bi mogla osobito na morju pričakovati zmago le tedaj, če bi se odločila za velike žrtve. Vrhu tega se vsled bližine obeh jadranskih obali izpadi avstrijskega vojnega brodovja na italijansko obrežje, katero ni pripravno za uspešno obrambo, izvanredno lahko izvršujejo in italijansko vojno brodovje bi storilo prav dobro, če bi ostalo ravno tako mirno, kakor je bilo angleško brodovje takrat, ko so nemške vojne ladje napadale Hartlepool in druga angleška obrežna mesta. Končna zmaga, tako seveda sodi ta Italijan, bo na strani Italije, čeprav italijansko vojno brodovje ne bo izvrševalo velikih, množico navduševalnih činov. Italijansko vojno brodovje, čegar vodstvo je — podjetno, si želi, da se opere sramote svoječasnega poraza pri otoku Visu, poraza, katerega je zakrivila neodločnost poveljnika.

Zakaj je Italija posegla v vojsko.

Diplomat, ki živi v Švici in je imel priliko, da je natančneje opazoval italijanske zadeve, se je o vzroku italijanske vojske zoper Avstrijo napram poročevalcu lista „A Nap“ izrazil sledeče:

Italija že delj časa z veliko skrbjo opazuje ugoden vojaški položaj centralnih držav, ki zajamčuje končno zmago Avstrije, Nemčije in Turčije. Posebno dalekosežne posledice ruskega poraza v Galiciji so vzbudile v Rimu veliko razburjenje, ker so tam spregledali, da bo Rusom potem, ako jih Avstrijci enkrat preženejo iz Galicije, nemogoče zopet pričeti z ofenzivo. Tako bi se končna zmaga Avstriji in Nemčiji ne dala več izviti iz rok. Za Italijo bi ne moglo biti nič bolj neprijetnega ali usodepolnega, kakor zmaga Avstrije in Nemčije, posebno, če bi ti dve državi zmago izvojevali brez svoje dosedanje italijanske zaveznice. Italija je torej v kritičnem trenutku skočila vmes, da bi tako preprečila končno zmago Avstrije in Nemčije. Ravno radi svoje brezvestne verolomnosti je bila Italija prepričana, da bi zmaga Avstrije in Nemčije pomenila poraz Italije. Nezvestoba in nemirna vest je torej Italijo v prvi vrsti tirala v vojsko z Avstrijo. Po mnenju gorej imenovanega diplomata pa bo Italija izšla iz te vojske popolnoma premagana.

Italija hoče Adrijo.

List „Ruskoje Slovo“ piše: Glavni cilj italijanske politike je, da se Adrija spremeni v italijansko morje. Ako se ta italijanski načrt posreči, tedaj bo Avstrija od morja popolnoma odrezana in bo morala svojo samostojnost opustiti. Ako bi bila Avstro-Ogrska pod pritiskom krute sile dovolila odstop jadranske obali Italiji, tedaj bi morala opustiti tudi svoje brodovje, ker se isto ne bi moglo nikjer držati. V tako ponižanje pa bi bila Avstrija še težje privolila kot v odstop ozemlja. Sedaj gre za vprašanje: Ali Italija ali Avstro-Ogrska. Tretjega sedaj sploh ni!

Prva italijanska „zmaga“.

Italijanski list „Corriere d'Italia“ je v posebni izdaji slavil „veliko zmago“ (?!) italijanskega brodovja pred Jakinom. Vročekrvni Italijani so takoj pred mornariškim ministrstvom priredili zmagoslavno demonstracijo. Slišali so se glasni slavoklici na vojvodo Abruškega in italijansko mornarico. Ganutje, ki ga je povzročila demonstracija, je bilo izvanredno veliko. Kmalu nato so došla skromna poročila, ki so opisovala istinite dogodke pri Jakinu. Po teh poročilih je avstrijsko brodovje eno uro obstreljevalo Jakin. Težko so avstrijske krogle poškodovale centralno železniško postajo, shrambo za lokomotive in več drugih poslopij. V mestu Jakin je škoda zelo velika; avstrijske krogle so tudi zadele železniški vlak, ki je vozil med mestoma Jakin in Senigaglia. Vsa ta poročila so takoj spremenila razpoloženje ljudske množice, katera je nato naskočila hišo, v kateri se nahaja uredništvo lista „Corriere d'Italia“ in je pobila šipe.

List „Corriere della Sera“ izjavlja, da napadi na italijansko obal dokazujejo, da bi Jadransko morje moralo pripadati Italiji. Obstreljevanje zrakoplovnega spravišča v Jessi pri Jakinu in skladišča za petrolej v Barletti svedoči, kako skrbno so Avstrijci vohunili po Italiji. Dejstvo, da je dne 24. maja zjutraj plul italijanski zrakoplov čez Jadransko morje, dokazuje, da vodijo italijansko vojno mornarico in zračno brodovje ofenzivni cilji.

General Cadorna, načelnik italij. generalnega štaba.

General Cadorna, kateri je bil, kakor smo že v „Straži“ poročali, imenovan za načelnika italijanskega generalnega štaba ter ima v rokah vrhovno vodstvo bojnih podvzetij italijanske armade, dosedaj v času cele vojskine hujskarije še ni stopil v ospredje, toda velike izdajatve, ki jih je Italija zadnje mesce uporabila za svojo armado, so gotovo v zvezi s Cadorno kot svojim povzročiteljem. Cadorna je ravno s tem, da se je za italijansko armado v zadnjem času toliko izdalo, pokazal, da je sistematično deloval za vojsko. Že dejstvo, da je Cadorna eden najboljših Garibaldijevih prijateljev, jasno spričuje, kako je njegovo mišljenje. Svojo ljubezen do Francozov je podedoval že po svojem očetu, generalu Rafaelu Cadorna, ki se je večkrat bojeval na strani Francozov. Sedanji generalštabni načelnik uživa v italijanski armadi sloves velikega organizatorja. Velike organizacijske postave, ki jih je italijanski parlament sprejel pred petimi leti, je sprožil general Cadorna in tudi deloval na to, da so se sprejele ter se izvršujejo. Kakšne pa so njegove voditeljske zmožnosti, se seveda ne da presoditi, ker se general Cadorna dosedaj še ni mogel v kaki večji vojski pokazati kot strateg. V italijanski armadi pa so o njegovih voditeljskih talentih razna mnenja. Nekateri sodijo, da je Cadorna boljši organizator kot vojskovodja.

Italijanski vojskovodje.

Med italijanskimi generali je izbranih sedem mož, katerim je izročeno vodstvo vseh italijanskih vojnih sil. Poleg že imenovanega generalštabnega načelnika generala C a d o r n a pride v prvi vrsti v poštev podnačelnik generalnega štaba generalmajor P o r r o. On je prideljen svojemu načelniku v pomoč in ima v vodstvu armade odločujoč posvetovalni glas. Po obstoječih predpisih so štiri armadni poveljniki voditelji italijanske armade v vojskinem času, in sicer so sedaj:

1. v o j v o d a A o s t a; 2. generallajtnant C a n e r a; 3. generallajtnant W i g e n o; 4. generallajtnant M a z i t e l l i. Vojvoda Aosta je stric sedanjega kralja in je star 47 let. Poleg imenovanih šesterih mož se še med armadne poveljnike prišteva tudi vojni minister generallajtnant Z u p e l l i. Poveljnik italijanske vojne mornarice je sedaj admiral B e t t o l o, sedanji prvi šef italijanskega generalnega štaba.

Viktor Emanuel — mož-beseda.

Avstrijska vlada je izdala „rudečo knjigo“, v kateri natančno opisuje razvoj in potek spora z Italijo. Knjiga tudi vsebuje zanimivo korespondenco in brzojavke, ki so jih izmenjavali med seboj avstrijski in italijanski državniki od časa, ko je Avstrija poslala Srbiji ultimat, pa do izbruha vojske med Avstrijo in Italijo. Veleznačilna je v tej knjigi brzojavka italijanskega kralja Viktor Emanuela, ki jo je poslal dne 2. avgusta 1914 našemu cesarju iz Rima in katera svedoči, kakšen mož-beseda je vladar verolomne Italije. Brzojavka se glasi:

„P r e j e l s e m b r z o j a v k o V a š e g a V e l i č a n s t v a. M i s l i m, d a n i p o t r e b n o V a š e m u V e l i č a n s t v u d a t i z a g o t o v i l o, d a b o **Italija**, k a t e r a s e j e n a v s e **mogoče načine** t r u d i l a, d a b i s e o h r a n i l m i r t e r b o t u d i š e z v s e m i m o č m i d e l a l a n a t o, d a s e k m a l u d o s e ž e m i r, **napram svojim zaveznikom ohranila srčno prijateljsko razmerje**, k a k o r t o o d g o v a r j a t r o z v e z n i p o g o d b i, n j e n i m o d k r i t o s r č n i m č u s t v o m i n v e l i k i m k o r i s t i m, k i j i h m o r a z a s t o p a t i. — V i k t o r E m a n u e l.“

Besedilo te brzojavke še bo poznejšim rodovom služilo kot dokaz, kako je italijanski kralj Viktor E-

manuel III. snedel dano besedo. Zdaj je še bolj jasno, zakaj je naš vitežki vladar pričel oklic: „Mojim narodom“ z obtožilnimi besedami: „Italijanski kralj Mi je napovedal vojsko!“

Judeževi srebrniki.

Genevski list „Journal“ piše, da je italijanska vlada dala zapreti dva urednika italijanskega lista „Avanti“, ker sta pisala, da sta bila Sonnino in Salandra podkupljena od trosporazuma: Salandra je dobil en milijon frankov in Sonnino 750.000 frankov za to, da sta izpremenila svojo politiko in spravila Italijo v vojsko z Avstrijo.

Obsedno stanje po celi Italiji.

Iz Rima se poroča: Po celi Italiji se je proglasilo obsedno stanje, da se uduši gibanje za mir in nemiri, ki se pojavljajo v mnogih delih Italije.

Vila d'Este.

List „Journal de Geneve“ poroča, da so prebivalci mesta Tivoli pri Rimu šli dne 26. maja v velki množini pred vilo d'Este, ki je last avstrijskega prestolonaslednika, in so avstrijski grb na vili zamenjali z italijansko zastavo. Mestni svet v Tivoli je v seji sprejel resolucijo, v kateri se zahteva, da naj postane vila d'Este zopet last italijanske države. Ko je ljudska množica zopet pridrvela pred vilo in jo je hotela razrušiti, je mestni župan izjavil, da je vila last občine. Množica se je nato razšla. Iz Rima se poroča, da je ljudska množica udrla tudi v grad Cattaio pri d'Esti (last nadvojvode-prestolonaslednika). Množica je stražnika na gradu vrgla ob tla in potem razsajala po gradu. Policije ni bilo blizu.

75 italijanskih poslancev obtoženih veleizdajstva.

List „Avanti“, glasilo italijanskih socijalistov, piše, da je izpostavljenih tistih 75 italijanskih poslancev, ki so glasovali v italijanski zbornici proti vojski, največjim zasledovanjem in šikanam od strani vlade. Vladna odredba je postavila te poslance radi veleizdajstva na zatožno klop. Tudi jim je prepovedano nositi redove in odlikovanja.

Nemci so sami razstrelili svoj parnik.

Iz Jakina se poroča, da so avstrijske granate poškodovale italijanski vojaški vlak in tamošnjo stolnico. Nemški parnik „Lemnos“, ki je bil zasidran v jakinskem pristanišču, se je dne 25. maja nenadoma potopil. Domneva se, da je kapitan sam parnik potopil, da tako ne pride sovražniku v roke. Ko se je v mestu zvedelo za ta čin, je ljudstvo postalo silno ogorčeno zoper kapitana. Množica bi ga bila gotovo linčala, ako bi ga ne bila policija poprej zaprla.

* * *

Trident izpraznjen.

Trdnjavski poveljnik Tridenta je izdal poziv na prebivalstvo, v katerem naznanja, da se nahaja odslej naprej vsa civilna uprava mesta v vojaških rokah ter poziva prebivalstvo, da se brezpogojno pokori poveljem vojaške uprave in zastavi vse svoje moči v prid očetnjave. Istočasno je trdnjavski poveljnik zaukazal, da mora zapustiti mesto vse ono prebivalstvo, ki ni moglo zadostiti predpisom, ki so zahtevali, da se mora prebivalstvo preskrbeti s potrebno množino živeža. Za revnejše sloje prebivalstva se je ustanovil posebni pomožni odbor, ki bo skrbel za njih prehrano.

100 K nagrade za prvi zaplenjeni top.

Župnik Pij Schmid v Griesu pri Bocenu je podaril kot nagrado za prvi zaplenjeni italijanski top znesek 100 K, ki se bo razdelil med moštvo, ki bode zaplenilo prvi italijanski top.

Železniška nesreča italijanskih beguncev.

Posebni vlak, napolnjen z italijanskimi begunci, je trčil dne 26. t. m. opoldne na glavnem kolodvoru v Inomostu ob tovorni vlak. Okrog 30 oseb je bilo poškodovanih. Tudi železniški vozovi so močno poškodovani in ima železniška uprava veliko škodo.

Naši zrakoplovci napadejo Benetke.

Dne 25. maja zjutraj ob 5. uri se je drugi avstrijski zrakoplov pojavil nad mestom Benetke. Vrgel je bombo v bližino mestne plinarne. Metal je tudi pšice na mesto, ki so imele napis: „Invention Francaise — fabrication Allemande“ (Izumili Francozi — izdelali Nemci).

Avstrijski poizvedovalni zrakoplovi.

Več avstrijskih aeroplanov je poletelo zadnje dni na poizvedovanje v italijanske pokrajine ob reki Soči. Italijansko vojaštvo jih je obstreljevalo, a ni nobenega zadelo.

Razvoj vojske proti Italijanom.

Dne 23. maja: Dunajski italijanski poslanik vojvoda Avarna je izročil našemu zunanjemu ministru vojno napoved.

Dne 24. maja: Naše vojno brodovje je ob solnčnem izhodu priplulo ob izhodno italijansko obal in je med Benetkami in Barletto obstreljevalo na mnogih krajih važne vojaške postojanke ter napravilo s tem sovražniku mnogo škode. — Na tirolski meji so se pričeli boji. — Pri Strassoldo v Primorju se je pojavila sovražna kavalerija.

Dne 25. maja: Ob tirolski in koroški meji so manjši sovražni oddelki prekoračili mejo, pa so bili vrženi nazaj.

Dne 26. maja: V južnozahodnem kotu Tirolske so Italijani vkorakali v Condino. Pri prelazu Padon (izhodno od Bocena na meji) so naši Italijane s par streli prepodili. Ob koroški meji so naši odbili več italijanskih napadov. — Križarka „Novara“ se je vrnila srečno v Polo.

Dne 27. maja: Italijani s težko artilerijo obstreljujejo naše obmejne utrdbe na južnem Tirolskem; naši uničili dve italijanski stotniji. — Na Primorskem prekoračili Italijani našo mejo.

Glasovi inozemstva o italijanski vojski.

Sodba Dancev o italijanskem verolomstvu.

Kodanjski list „Politiken“ piše: Avstrija gleda sedaj, ko je razbita trozveza, zopet v oči svojemu staremu dednemu sovražniku, katerega je že tolikokrat premagala. Kako daleč bo Avstrija tudi sedaj nadaljevala svoje zmagonosne tradicije iz leta 1866, o tem se sedaj ne more soditi. Italija je leta 1915 čisto drugačna sila, kakor je bila pred petdesetimi leti, toda nekaj se lahko smatra kot za ugotovljeno, da bo namreč Avstrija storila vse in napela vse svoje sile, da bi zadala svoji verolomni in odpadniški zaveznici kolikor mogoče odločilen poraz, čeprav bi se pri tem ne ozirala na druge trenutne naloge. Nemčija jo bo podpirala pri tem tako krepko, kakor le mogoče. Lahko smo prepričani, da imata združeni Avstrija in Nemčija svoje načrte pripravljene in vesta, kaj hočeta.

Nizozemski glasovi.

List „Algemeen Handelsblad“ piše: Italija je volila. Opustila je svojo nevtraliteto, da se udeleži boja zoper obe državi, s katerima je bila v zavezništvu skozi tako dolgo vrsto let. Je to lumparija, ki spominja na italijanske roparje, ki kličejo: Denar ali pa življenje! Spominja nas tudi na stare „Kondottiere“, ki so dajali svoj meč na razpolago vselej tistemu, ki je največ ponujal. Kar dela Italija sedaj, ni nič druzega, nego upad v hrbet svoji zaveznici v trenutku, v katerem se nahaja ta v težavnem položaju. Vse to pa le samo iz edinega vzroka, da izsili od nje odstop ozemlja. Po družabni morali je tako postopanje popolnoma nemoralično. Najgrše pri ravnanju Italije pa je dejstvo, da je Italija, predno se je odločila, barantala okrog, povpraševala, na kateri strani bi mogla največ dobiti. Avstrija v resnici ni mogla iti dalje. Umljivo je, da ni hotela izročiti svojih Slovencev pod italijansko vlado. V tej vojski se tudi vedno govori o uravnavi mej na narodnostni podlagi. Tudi s tem, da je Avstrija odstopila od vseh svojih političnih teženj v Albaniji, je izkazala svoje veliko samozatajevanje. Toda Italija je zahtevala še več. Da bi uresničila svoje sanje, biti gospodarica v Adriji, je zahtevala, da ji odstopi Avstrija Trst, Pulj, Reko, Jadranske otoke, opirališče ob dalmatinski morski obali, mogoče tudi vso Dalmacijo. Avstrijo bi se naj odrinilo od morja in odpovedati bi se morala Avstrija v prid Italije vsaki politiki na Balkanu, z drugimi besedami, Avstrija bi se naj odpovedala pravici, radi katere je bila zapletena v sedanjo svetovno vojsko, radi katere je nasprotovala Rusiji. Da Avstrija ni mogla privoliti v take zahteve, je umevno.

Italija ne bo spremenila vojnega položaja.

Iz Aten se poroča: Grško časopisje, ki je v stiku z vlado, sodi, da bi le dogodki v Dardanelah samih mogli spremeniti stališče vlade. Samo dejstvo, da poseže tudi Italija v sedanjo vojsko, ne more izpremeniti dosedanjega stališča grške vlade. Splošno so pa v Atenah mnenja, da poseg Italije v svetovno vojsko ne bo spremenil evropskega vojnega položaja, ki je, kakor se splošno priznava, ugoden za Avstrijo, Nemčijo in tudi za Turčijo.

Francija ni navdušena za pomoč Italije.

Švicarskim listom se poroča iz Francije: V oči pade, kako malenkostno navdušenje vlada v Franciji za italijansko pomoč. V francoskem listu „Eclair“ odklanja francoski general Aron misel, da bi se pomešali in združili obe armadi, in zahteva, da se določi vsaki armadi za se posebno torišče. Zelo težko je presoditi, kje in kako zaposliti italijansko armado. Le eno je gotovo, da bi trosporazum prav rad potisnil Italijane v ospredje, ne samo, da si prihrani svoje lastne moči, ampak tudi zaradi tega, ker ni v interesu trosporazuma, da bi postala Italija posebno močna, marveč mu bi bilo ljubše, če bi bila Italija oslabljena. Poskrbelo se bo torej, da bodo tudi Italijani občutili nekoliko vojnih dobrot. Že sedaj se slišijo v francoskem časopisju glasovi, ki pravijo, da Italija nima posebno velike pravice do hvaležnosti, ker so jo k vojski nagibali le samo lastni interesi.

Srbija ozlovoljena.

Iz Bukarešte se poroča: Ker je bilo srbsko posebno odposlanstvo v Petrogradu zelo hladno sprejeto, je v Srbiji skrb in strah, da je vstop Italije v sedanjo vojsko bil kupljen na račun srbskih zahtev, vedno večji in določnejši. Čeprav so bila končna diplomatična pogajanja z Italijo sklenjena v Petrogradu, vendar niso merodajni petrograjski krogi do zadnjega trenutka obvestili srbskega posebnega odposlanstva o podrobnostih pogodbe z Italijo, temveč so hlinili nevednost. Povdarja se, da morajo nastati vsled teh okolščin v skupnem delovanju Srbije s trosporazumom gotove težkoče, ki ne bodo ostale omejene samo na diplomatično polje.

Organizirana hujskarija.

Dr. —k—. Koncem novembra sem hotel na podlagi zanesljivih virov poročati, kako se je v Italiji hujskarija za vojsko proti Avstriji organizirala. Tedaj je bila iz nežnih ozirov na našega omahljivega in zaradi slabe vesti silno občutljivega „zaveznika“ naša „Straža“ na dotičnem mestu obeljena. Danes so padli vsi oziri; tudi danes je še zanimivo zvedeti, — kako se je delalo v Italiji za vojsko.

Dne 19. novembra so se zbrala v Rimu vodstva vseh treh strank: radikalne, demokratično-ustavne in reformno-socijalistične, da započnejo skupno akcijo za vojsko. Za svoje delovanje so si določili ta le načela: 1. Odpor proti nevtralističnemu gibanju; 2. povdarjanje neizogibne nujnosti, braniti italijanske politične in gospodarske interese; 3. osvoboditev neodrešenih pokrajin, ki so pod gospodarstvom Avstrije; 4. pomoč, da zmaga trojni sporazum (Anglija—Francija—Rusija); 5. vpliv na bodočo ureditev evropskih razmer v zmislu izvedbe narodnostnega principa, da se tako kolikor mogoče zabranijo bodoči konflikti. — Stranke so izvolile izvrševalni odbor, ki naj vodi gibanje „za okrepitev narodne zavesti, razširjanje spoznanja najtehtnejših vprašanj sedanjega položaja“ in naj „pripravlja javno mnenje za vsako potrebno žrtev.“

Izvrševalni odbor ni bil nedelaven. Prirejal je po celem kraljestvu zborovanja za vojsko; poleg domačih oznanjevalcev vojske so govorili v večjih mestih zlasti bivši tridentski poslanec Battisti, belgijski poslanec Destree in Francoza Lorand in Richet. Omenjenim peterim točkam so dostavljali govorniki navadno še šesto: udrihali so po sv. Stolici in papežu kot zastopniku dejanske absolutne nepristranosti.

In sedaj, ko je verolomna Italija napovedala Avstriji vojsko, se je pokazalo, kakšen uspeh je imelo to rovarjenje. „Italijanski politični in gospodarski interesi“ so se umaknili „narodnim aspiracijam“ in „izvedba narodnostnega principa“ se je uklonila neukrotljivi pohlepnosti po slovenskih in hrvatskih deželah.

Tri dni po omenjeni seji treh radikalnih strank se je vršilo v rimskem gledališču Costanzi veliko zborovanje, na katerem je govoril bivši rimski župan in bivši veliki mojster italijanskega framasonstva, zloglasni Ernesto Nathan. V svojem teatraličnem govoru je dokazoval z navedki iz Danteja in Michelangela, da je treba začeti vojsko, ne samo da se iztrgajo Avstriji „neodrešene“ pokrajine, temveč zlasti zato, da zmagajo na celem svetu demokratične ideje. Med njegovimi poslušalci je imel večino framasonski element.

Toliko za danes. Prihodnjič nekaj zanimivih podatkov, kako je delalo framasonstvo, ki vedno kriči o svobodi in bratstvu, za krvavo vojsko proti Avstriji.

Novo angleško ministrstvo.

Asquith je sestavil novo angleško ministrstvo, v katero je tudi sprejel nekaj konservativcev. Tudi protestantovski voditelj ulsterskih ustašev g. Carson je dobil svoj sedež v ministrstvu, ustopila sta tudi Bonar Law in Lord Landsdowne. Konservativna opozicija potemtakem ni več opozicija in konservativci so izgubili pravico do kritike liberalne vlade po vojski. —

Ministrstvo je sledeče sestavljeno: Asquith ministrski predsednik, brez portfelja Lord Landsdowne, lord-višji kancelar sir Stanley Bucmastir, lordni predsednik tajnega sveta lord Creve, lordni varuh tajnega pečata Curzon, zakladni kancelar Mac Kenna, notranje ministrstvo sir John Simon, zunanje zadeve Grey, kolonije Bonar Law, državni tajnik za Indijo Chamberlain, vojno ministrstvo lord Kitchener, minister za vojno municijo lord George, prvi lord admiralitete Balfour, trgovino Runciman, predsednik lokalne uprave Long, kancelar vojvodine Lancaster Churchill, glavni tajnik Irske Birrell, tajnik za Škotsko Mac Kinon Wood, predsednik poljedelskega urada Selborne, prvi komisar za delo in javne zgradbe Harcourt, predsednik podučnega urada Henderson, kronski in državni pravdnik sir Edvard Carson.

Bolezen grškega kralja.

Grški kralj Konstantin še vedno ni ozdravel. Poklicali so k njemu poleg dr. Krausa še slovitega zdravnika-kirurga, profesorja Eiselsberga iz Berolina. Iz Aten se namreč poroča, da bo vsled vnetja oprsne mrene nastalo potrebno, da se operira kraljevo rebro. Kralja napade večkrat tudi srčna slabost.

Avstrijsko-rusko bojišče.

Maribor, 28. maja.

Moč naše armade je neizčrpna. Začutili so že to Rusi na severu, čutili bodo to na svoji grešni koži verolomni Italijani na jugu. Neizčrpna sila naše armade se javno kaže ravno te dni, ko naši vojaki neprestano prodirajo naprej in potiskajo Ruse nazaj.

Dne 24. maja so naše in zavezniške čete zavzele mesto Radymno (severno od Przemysla) in so si tudi tam izsilile prehod čez reko San. Naš napad na sovražne postojanke je bil na tem prostoru tako srečno izpeljan, da je 21.000 Rusov in mnogo topov ter drugega vojnega gradiva padlo našim v roke. Po zavzetju Radymna smo se še polastili več zelo važnih mostov čez San in smo pred Przemyslom (na severoizhodni strani) Rusom zaprli pot iz trdnjave. Naši prodirajo na tej črti dalje proti izhodu. Dne 26. t. m. smo zasedli pri Huszkovem (južno-izhodno od Przemysla) glavno rusko obrambno točko. Ujetih je bilo zopet 2800 Rusov. Tudi na drugih krajih napredujemo v tej smeri. Pri Drohobycu smo prebili sovražno fronto. Rusi so se umanili proti Lvovu.

Na ostali bojni črti proti Rusom nič novega.

Zakaj so se Rusi umaknili?

„Ruskij Invalid“ piše o vojnem položaju na severnem bojišču, da so se Rusi umaknili iz Karpatov in zahodne Galicije zato, da odtegnejo sovražnika od Krakova in njegovih ugodnih železniških zvez. Sedanjo avstrijsko-nemško bojno črto bo sedaj ogroževala ruska bojna črta ob Nidi. Sicer pa tudi ni izključeno, da se bodo Rusi tudi umaknili od svoje črte ob Nidi, ker se še ruski zimski vojni načrt ni popolnoma izvedel. Vzrok, da so se ruske vrste v Galiciji morale umakniti, je v tem, ker Angleži in Francozi na zahodnem bojišču niso dovolj živahno posegli v boj in na ta način niso dovolj nemških čet vezali na tamošnje bojišče. List „Rječ“ piše, da se nahaja sedaj na izhodnem bojišču od mesta Opatov (izhodno od Kielc) do Kolomeje 35 armadnih zborov. Domneva se, da se sedaj pripravlja na tem bojišču velika odločilna bitka. Ta glavna bitka se lahko smatra kot najvažnejši dogodek v sedanji svetovni vojski. Nastala pa bo ta bitka vsled zamotanih političnih in strategičnih razmer. Posamezne čete se še niso končno razvrstile. Radi tega je še sedaj negotovo, kje se bo vršila glavna bitka.

Ruska sodba o bitki ob reki San.

Iz Pariza se javlja: Petrograjska poročila pravijo, da še Evropa ni nikdar videla tako velikanske vojske, kakor je ta, ki se ravnokar razvija ob reki San. Kakor vse kaže, bo ostal izid še nekaj dni negotov. Od 35 armadnih zborov, katerih število se bo še zvišalo na 40, odpade en del na samo demonstrativno delovanje pred Przemyslom, med tem ko bo dobilo 17 armadnih zborov povelje za velika vojna podvzetja proti Lvovu, kakor tudi na najskrajnejšem krilu.

Krušne karte za celo deželo.

Štajerska namestnija je izdala za celo Štajersko dne 24. t. m. odredbo, po kateri se upeljejo za vse občine (tudi na deželi) karte za uporabo kruha in moke. Ta odredba izpolnjuje in razširja dosedanjo določbo o krušnih kartah.

Najvažnejša točka te nove odredbe je upeljava krušnih kart za vse občine naše dežele in sicer začenši z dnem 13. junija t. l. S to odredbo hoče vlada doseči jednotnost pri prometu in uporabi v celi deželi. Dodatne določbe nameravajo enakomerno razdelitev manjših gospodinjskih zalog za čas do nove žetve. Osebe, katere imajo večjo zalogo živil, kakor jih po znižanih krušnih kartah in tam določeni meri moke smejo porabiti do nove žetve, od dne 13. junija naprej sploh ne bodo dobile več prav nobene krušne karte, dokler se njih lastne zaloge ne bodo razmeroma zmanjšale. Te osebe morajo torej kruh peči iz lastnih zalog moke. Je pa tudi njim dano na voljo, da od svojih zalog na zato določenih krajih toliko moke odprodajo, da imajo zopet pravico do znižane krušne karte. Od lastne fine pšenične moke, ki se rabi za peko, in od pšenične moke za kuho se bo smelo v domačih gospodinjstvih odslej pridržati le toliko, kolikor je potrebno in zadostno za pripravljanje jedil do nove žetve, kajti poraba teh dveh vrst moke je za peko kruha v domačih gospodinjstvih že tako prepovedana. Preostanek te moke se mora ali prodati, ali pa zamenjati za druge vrste moke. Moka se mora najpozneje do dne 20. jun. 1915 brez poprejšnjega uradnega poziva oddati; kdor bi ta rok zamudil, zapade kazni. Letoviščarji morajo pri svoji preselitvi na letovišče oblasti naznaniti dovoljeno zalogo moke in smejo potem to množino moke vzeti seboj. Odredba nadalje vsebuje določbe, da se zaloge, ki preostajajo, ne pokvarijo. Vlada se je pri izdaji odredbe nekoliko ozirala tudi na različne vrste prebivalstva in njih potrebe. Točka 9 te odredbe daje možnost, da se prihranki na krušnih kartah v okraju uporabijo v domačem okraju za vse osebe, ki morajo težko delati in ki so popolnoma ali vsaj skoro popolnoma navezane na kruh in močnata jedila. Kdor hoče, se lahko tudi stalno odpove enemu delu krušne karte. Vlada upa, da bodo osebe, ki v svoji prehrani niso tako močno navezane na kruh in močnata jedila, odstopile del svojih krušnih kart za osebe, ki morajo težko delati in ne morejo lahko shajati z odmerjeno jim množino kruha, oziroma moke. Te osebe morajo svojo odpoved na del krušne karte javiti pri za to določenih uradih.

* * *

Omenjamo, da ostanejo v splošnem še tudi v bodoče v veljavi dosedanje odredbe glede uporabe moke in žita. Na primer: za prebivalstvo na deželi se sme uporabiti za osebo na dan samo 240 gramov moke ali 300 gramov žita. V mestih pa je odmerjeno še tudi nadalje za osebo samo 200 gramov moke na dan. Važno je, da je vlada sama pripoznala, da je za osebe, ki morajo opravljati težka dela, t. j. kmečko in delavsko ljudstvo, dosedaj določena mera 240 gramov moke na dan premajhna. Namestnija pravi, da se bo moka ali kruh, ki ga bodo nekateri imeli odveč, odstopila slojem, ki težko delajo. Priporočamo ljudem na deželi, da se s ponovnimi prošnjami obračajo na politično oblast, (okrajno glavarstvo), da pri svojem težkem delu absolutno ne morejo shajati s skromno merico 240 gramov moke na dan. Namestniška odredba pravi v § 19, da se stroga določila o uporabi moke in žita lahko omilijo. Ta paragraf se glasi: „Z ozirom na posebne razmere in potrebe lahko c. kr. namestnija ali z njenim odobrenjem politična okrajna oblast izda stalne ali začasne odredbe, ki se razlikujejo od določil te odredbe.“

Rodoljubni Slovenci in Slovenke! Slovenska Straža je priredila veliko loterijo. Velik del čistega dobička te loterije se vporabi za podporo revnim otrokom ter vdovam in sirotam padlih vojakov in invalidom. Žrebanje bo že dne 31. maja 1915. Loterija obsega 1715 dobitkov in sicer 65 večjih in 1650 manjših. — Štajerski Slovenci in Slovenke, posebno vsi tisti, ki vam ni treba okušati gorja sedanje vojske: kupite si srečke Slovenske Straže, ki se dobijo v mnogih trafikah ali prodajalnah. Naročajo se pri naši Slovenski Straži v Ljubljani. Ena srečka stane le samo 1 K. Obračamo se posebno na naše vrle mladenke, da z vso vnemo priporočajo med svojimi prijatelji in znanci srečke Slovenske Straže. Vsak slovenski oče in vsaka mati, vsak slovenski mladenič in vsaka zavedna mladenka naj pokaže, da ima hvaležno čuteče srce za brate-trpine in naj si kupi vsaj eno srečko za 1 K.

Raznoterosti.

Naročnikom! Mnogi naročniki bodo dobili odslej „Stražo“ pozneje kot navadno, ker so poštne zveze radi dogodkov na jugu skrajno slabe. Od nas se list redno odpošilja. Ljubljanski listi n. pr. tudi že tri dni niso došli v Maribor.

Iz poštne službe. Poštna aspirantinja Ana Job je imenovana za poštno oficijantinjo v Ormožu. — Poštna upravnica Katarina Drobnič je imenovana za poštno oficijantinjo v Slovenjgradcu.

25letnico mašništva so obhajali dne 10. t. m. sledeči čč. gg. duhovniki krške škofije: Jožef Ehleitner, župnik v Radentheinu; Jožef Fugger, župnik v Št. Janžu v Rožu; Matija Kandolf, vpokojeni župnik in misar v Maria-Josefinum v Šmartnu pri Celovcu; msgr. dr. Robert Klimš, dekan v Volšperku; Primož Matenschitz, župnik v Ingelstalu; msgr. Val. Podgorc, tajnik Družbe sv. Mohorja; Matej Ražun, župnik v Št. Jakobu v Rožu; Franc Schreiber, veroučitelj na Češkem; Filip Streiner, kn.-šk. upravitelj in nadzornik ter župnik v Hohenfeldu; Janez Strieder, župnik v Zagorici; Jožef Tiefenbacher, župnik v Rojah v Labudski dolini in Franc Vacha, župnik v Malteinu.

Novi frančiškanski general. Za novega generala reda sv. Frančiška je bil v Rimu še pred izbruhom italijanske vojske izvoljen o. Cimeno. Papež je te dni sprejel novega frančiškanskega generala v avdijenci.

Slovenska zemlja. Veseli nas, da zdaj širša javnost govori o tem, da so primorske pokrajine, po katerih stegujejo Italijani svoje grabežljive prste, — slovenske. Grof Apponyi je to izrekel v ogrskem državnem zboru in vsi avstrijski listi to povdarjajo.

Generalni polkovnik Evgen. Cesarska naredba določa, da je novo ustanovljena šarža generalnega polkovnika Evgena v II. činovnem razredu in sicer med šaržo feldmaršala (ki je zdaj nadvojvoda Briderik) in med šaržo generala infanterije ali kavalerije, ali feldcajgmojstra.

* **Italija je napovedala vojsko.** Podpišite v odgovor **2. vojno posojilo!** C. kr. namestnik grof Clary nam je poslal naslednji oklic: Šli smo do najskrajnih mej — kolikor je dovoljeval prospešni obstanek države in njenega gospodarstva, da bi zadovoljili pohlepnega zaveznika na jugu. Zahteval je ogromno veliko — brez poroštva, da se bo držal potem zvestobe, ki mu tudi dosedaj ni nič veljala. Sedaj je dovolj tega zopernega barantanja z „bratom zaveznikom“, ki je stopal 30 let roko v roki z nami, se pri tem ojačil in nas sedaj zahrbtno napade, ker v svoji nezvestobi smatra priliko za ugodno. Toda naj se je varal! Mi smemo zaupati našemu krepkemu meču, ki je ravno zabliskajoč se na severu pokazal, kaj zmore. Ni se nam treba bati laške nezvestobe, ki proda svoje prijateljstvo največ ponujajočemu, ne lokavosti, katero smo spoznali; nasprotno, nehala nas je tlačiti mora, odkar vidimo pravi obraz „prijatelja“ in vemo, kaj imamo od njega pričakovati. Veselje do obračuna je v Avstriji neizmerno in v sveti ogorčenosti stopi z zvenečim orožjem naš zvesti nemški prijatelj na našo stran. Pokažite sedaj svojo ogorčenost in svojo jekleno voljo v dejanjih! Podpišite vojno posojilo! Kdor je že podpisal, naj še podpiše vnovič! Vsako podpisovanje je del moči, s katero izvijemo nekdanjemu prijatelju bodalo iz izdajskih rok. Spominjajte se na očeta Radeckega, na Novaro in Custoco! In spomnite se na Tegetthoffa in Vis! Pozdraviti jih hočemo kot naše junaške očete. Da ne omagamo, to zavisi od Vas. Noben vinar, ki ga daste, ni v nevarnosti, kajti pokritje vojnega posojila je neodvisno od končnega izida vojske. Vsak vinar pa je sedaj dvakrat toliko vreden. Zatorej podpišite dvakratno in trikratno vojno posojilo! Vi živite v velikem času, v največjem, kar ga je doživelo Vaše ljudstvo. On zahteva hrabra srca, krepko samozaupnost, moč se vzdržati v neomajni vztrajnosti — do končne zmage. Izkažite se vredne svojega časa in velikih nalog, ki nam jih isti stavi! Narodom branimo sveto pravico in pošteni mir proti morenju knezov in ropu dežel. In mogočni Bog živi, ki nam je podelil moč ustaviti milijonske čete na severu — pravični Bog, ki bo spremenil naše pesti v jeklo, da bomo plenaželjno nezvestobo krvavo zavrnili od naših livad. Gradec, dne 24. maja 1915. C. kr. namestnik: Clary m. p.

Domoljubi! Znano Vam je, da je pred kratkim avstrijski podmorski čoln potopil veliko francosko bojno ladjo, ki nam jez apirala pot v morje. In zdaj, komaj da je nov sovražnik — verolomni Italijan — napovedal naši Avstriji vojsko, je naša mornarica takoj pokazala, da še v nji veje duh Tegetthoffov, ki je pred 50 leti pri Visu slavno premagal italijansko brodovje. Naše bojne ladje so zapustile puljsko luko ter so že 12 ur po napovedi vojske bombardirale italijansko obrežje! Vsa čast torej naši vedno pripravljeni in pogumni mornarici! Avstrijsko mornariško društvo je sprožilo misel, naj bi se domoljubno prebivalstvo za te slavne čine naši mornarici skazalo hvaležno, da v sedanjih težavnih in resnih časih zbira po vsej Avstriji prostovoljne doneske in z nabranim denarjem nabavi modern podmorski čoln ter ga podari naši junaški mornarici v znak hvaležnosti pa tudi v znak trdnega zaupanja, da bo tudi v bodoče junaško in odločno branila našo skupno domovino proti vsakemu sovražniku. Pred kratkim so na Švedskem spustili v morje oklopnico, za katero je ljudstvo prostovoljno nabralo 16 milijonov kron; gospe in žene v državi Čile v Ameriki so kupile svoji domovini veliko bojno ladjo, da, še celo v Turčiji so s prostovoljnimi doneski kupili veliko bojno ladjo. Kar je bilo mogoče drugod, je mogoče tudi v Avstriji. Domoljubi! Nezaostanimo za drugimi narodi ter žrtvujmo v sedanjih hudih časih, ko nas sovražnik obdaja krog in krog, tudi mi vsak po svoji moči za našo vrlo mornarico. Vsak še tako mali dar, položen na altar ogrožene domovine, se hvaležno sprejme in javno v listih izkaže. Nabrani doneski se naj pošiljajo na naslov: **Avstrijski mornar v Cirilovi Tiskarni v Mariboru.** Imena darovalcev se naj vedno natančno navedejo, da jih moremo izkazati.

Odredbe proti zlorabi alkoholnih pijač. Na temelju § 13 (poglavje C) Najvišjih določb o delokrogu političnih oblastev z dne 19. januarja 1853, drž. zak. štev. 10, oziroma na temelju § 54, odstavek 2, obrtn. reda, državni zakon štev. 199, ex 1907, se s tem do nadaljnega ukaže: 1. Žganjarije morajo bili v nedeljah in praznikih ves dan, ob sobotah od 4. ure popoldan naprej in ob drugih delavnikih od 7. ure zvečer naprej zaprte. 2. Gostilniškim in točajskim obrtnikom (gostilnicam in kavarnam, malim kavarnam i. t.d.) in trgovcem vseh vrst (trgovcem, prodajalcem delikates itd.) ter drugim obrtnikom (n. pr. slaščičarjem, destilaterjem), ki imajo pravico do točenja ali prodaje na malo žganih opojnih pijač na podlagi § 16, lit d obrtnega reda, ali na temelju § 1 zakona z dne 23. junija 1881, drž. zak. štev. 62 ali pravico do nadrobne prodaje z žganimi opojnimi pijačami v trgovsko-običajno zaprtih posodah, je prepovedano ob nedeljah in praznikih ves dan, ob sobotah od 3. ure popoldan naprej in ob drugih delavnikih od 7. ure zvečer naprej točiti žgane opojne pijače bodisi v zaprtih bodisi v nezaprtih posodah. Na veleprodajo se ti predpisi ne nanašajo. 3. Prepovedano je prodajati žgane opojne pijače na mladostne osebe pod 16 leti, na pivce iz navade ali pijane osebe, na berače ali potepuhe itd., istotako dovoljevati strankam, da se nepotrebno dolgo časa zadržujejo v žganjarijah. 4. Pod žganimi opojnimi pijačami se razumejo za človeški vžitek namenjene žgane opojne tekočine, ki so sposobne s pridatkom ali brez pridatka za pijače — špirit, žganje, rozolijo, rum, liberji itd. — četudi so bili pripravljene mrzlim potom (n. pr. z vporabo esenc all primesjo enakih nadomestkov). 5. Političnim oblastvom prve stopnje je prepuščeno, da ukrenejo morebitne nadaljne posebne odredbe. 6. Ta ukaz mora biti v vseh vpoštevnih (točka 1 in 2) obrtnih obratovališčih razglašen z lepakom. 7. Prestopki tega ukaza se kaznujejo po par. 7 in 11 cesarskega ukaza z dne 20. aprila 1854, drž. zak. štev. 96, z denarnimi globami od 2 do 200 K, ali pa z zaporom od šestih ur do 14 dni, eventuelno v smislu § 133 b, odstavek a obrtnega reda, drž. zak. štev. 199 ex 1907 s kazenskim odvzetjem obrtne pravice za vedno ali za gotov čas. 8. Ta ukaz stopi takoj v veljavo.

Slab tolažnik. Kaj pa pomaga, če se s pijačo za par ur omamiš?! Čez par ur se alkohol in z njim omotica izkadi in potem si ravno tam, kjer si bil prej! Nesreča ne izgine, ampak z novo silo udari na srce. Skrbi in bridkosti se posebno v žganju ne dado utopiti, ampak priplavajo vedno na vrh. — Zato nikar toliko ne šarite s to pijačo zdaj v času vojske, kakor da bi se s pijačo vse doli poplaknilo, kar je vojska grenkega prinesla! S tem si boste malo pomagali. Drugega sadu od pijače ne boste imeli kakor malo več greha in malo manj denarja v žepu; ali pa še

precej manj denarja in precej več greha. Ne iščite torej tolažbe v pijači, ki nobene tolažbe ne da, ampak v molitvi, v vdanosti v voljo božjo in v upanju na večno plačilo. Blagor žalostnim, ki svojo žalost krščansko prenašajo, ker potolaženi bodo!

Ponarejeni dvekronski bankovci. Zopet krožita v prometu dve vrsti ponarejenih dvekronskih papirnatih bankovcev. Bankovci so ponarejeni s pomočjo fotografiranja. Od pristnih bankovcev se jih prav lahko in na prvi pogled spozna, kajti rob ponarejenih bankovcev je z modro barvo tako močno pobarvan, da pade v oči in se jih lahko prav hitro spozna od pristnih bankovcev, Tudi papir ponarejenih bankovcev je mnogo mehkejši, kakor pri pristnih.

Mesne karte. V mestu Tešin v Šleziji so upeljali karte za meso po vzorcu naših krušnih kart. Z mesno karto se sme samo dvakrat na teden kupiti meso. Za štiri osebe se sme kupiti na teden samo 1 kg mesa.

V juniju bodo v Zagrebu jedli beli kruh? — List „Agramer Tagblatt“ poroča, da se bo v začetku mesca junija dovolilo peči beli kruh, ker se je baje bele moke toliko nakopičilo, da bi se pokvarila, ako se je ne da v promet. Zaloge moke so po poročilu tega lista tako velike, da bodo do nove žetve prav lahko shajali.

* **Kako se kurja jajca** na najpriprostejši način hranijo, da ostanejo dolgo časa porabna? Na to vprašanje odgovarja „Kmetovalec“: Jajca so takorekoč nekaka živa bitja, zlasti če so oplojena, predstavljajo pričetno obliko nove živali. Jajčja lupina je luknjičasta ter se skozi te luknjice vrši menjava zraka. Če so jajca kokošim podložena, ali se pa v gorkem valilniku umetno vale, je menjava zraka in vlage skozi luknjice takorekoč življenjska potreba. Če se pa jajce ne pusti valiti, pa zrak, ki prihaja skozi lupino, čez nekaj časa prične pretvarjati jajčjo vsebino (beljak in rumenjak) in jajce se izpridi. Da se pa jajce kmalu ne izpridi, je preprečiti uhajanje zraka v jajce. To se n. pr. doseže, če se jajce namaže s kako rečjo, ki zamaši luknjice v lupini. Jajca ostanejo nekaj tednov dalje porabna, če se namažejo s kako maščobo, ki se na zraku ne razkroji in ne da jajcem slabega okusa. Taka maščoba je n. pr. vaselina. Vlaganje jajec v apneni belež naredi iste dolgo porabne, toda taka „apnena jajca“ so porabna le v kuhinji za napravo močnih jedi, pri katerih se ne gleda veliko na kakovost jajec. Iz beljaka apnenih jajec se ne da stepsti sneg in so zato ta jajca vedno cenejša. Najboljše sredstvo, jajca dolgo časa dobro porabna ohraniti, je njih vlaganje v mešanice vode in vodotopnega stekla. V to svrho se vzame 1 liter vodotopnega stekla, ki se pomeša z 10 do 12 l mrzle vode, ki se je pa poprej prekuhala, da so se zamorili morebitini škodljivi trosi. Ta mešanica se dene v primerno leseno, lončeno, stekleno ali drugačno posodo, ki se da pokriti, da vanjo ne pride iz zraka nesnaga, pomešana s kužili. Posodo zmešanico je imeti v prostoru, ki je kolikor mogoče hladen. V mešanico se pokladajo čista, t. j. osnažena jajca, ter je paziti, da se posoda ne stresa. 10 do 12 litrov mešanice zadostuje za 140 do 150 jajec ter je paziti, da je nad jajci vsaj kakih 10 cm. tekočine. Po potrebi se jajca varno vun jemljejo in druga naj pa v tekočini dalje ostanejo. Pri pravilnem ravnanju ostanejo jajca v ti mešanici od vodotopnega stekla in vode skoraj 1 leto porabna. Beljak od tako hranjenih jajec se da stepsti v sneg in so jajca za vsako porabo v kuhinji dobra. Ker pa vodotopno steklo luknjice jajčne lupine kolikor toliko zamaši, zato cela jajca pri kuhanju pokajo, kar se prepreči s tem, da se jajca pred kuhanjem s tanko iglo na večih mestih prav previdno prebodejo. Vodotopno steklo se nemški imenuje „Wasserglas.“ Liter vodotopnega stekla, ki tehta blizu 1½ kg, stane okoli 90 vin. V apnenem beležu ali v vodotopnem steklu vložena jajca so umorjena in niso torej samoobsebi umevno več porabna za valenje.

Uradno določene cene za usnje. Poljedelsko ministrstvo je določilo najvišje cene za surovo usnje iz govejih in konjskih kož in za izgotovljeno usnje iz govejih in konjskih kož. Uradno določene najvišje cene usnja odgovarjajo približno dosedanjim cenam usnja.

Prosta vožnja za begunce po železnicah. Železniško ministrstvo je določilo, da beguncem, ki se bodo vračali od dne 31. majnika naprej na svoje stare domove v Galiciji in Bukovini, ne bo treba plačati nobene voznine na avstrijskih in ogrskih železnicah, pod pogojem, da se preskrbijo pri dotični politični oblasti tozadevno dovolilo za prosto vožnjo.

Nova Markonijeva iznajdba. Iz Lugana na Švicarskem se poroča maloverjetna vest: Znani iznajditelj Markoni je izjavil, da bo iznašel aparat, s katerim se bo lahko videlo skozi zidovje. Aparat bo podoben aparatu za fotografiranje. Če se ga bo pritrdilo na zid, se bo lahko videlo osebe na drugi strani zida.

Avtomatične puške ali samostrele imajo vojaki kanadske ekspedicije, kakor poročajo francoski listi. Te puške imajo po 15 patron in se sprožijo same, kar zabrani, da bi se utrudil vojak. Navadno boli rama od udarca puške, roka postane trda pri napenjanju in po 150tem strelu je vojak tako utrujen, da ne meri več dobro. Pri samostrelu pa strelja lahko 250—500 krat, ne da bi se utrudil, ali ravno to zavede vojaka, da razsiplje municijo in to je gotovo tudi vzrok, da niso uvedli samostrelov tudi pri evropejskih armadah.

Vojaška jedilna posoda. Z bojišča se poroča: Mnogi vojaki so prinesli seboj iz domovine jedilno posodo, ki je bila posteklena (emajlirana). Izkušnja je pokazala, da je taka posoda za zdravje vojakov zelo kvarljiva. Posteklenina se namreč rada odlušči. Koščki posteklenine povzročajo vojakom v želodcu in črevesih različne bolezni. Posoda pa tudi zelo rada zarjavi. Najboljša jedilna posoda za vojake je pocinjena ali pa posoda iz aluminija.

Štirje Francozi za hrvaškega grofa. Avstrijska vlada je dovolila, da se hrvaškega ministra grofa Pejačevič, ki je ujet na Francoskem, zamenja za štiri odlične Francoze, ki so zaprti na Avstrijskem. Pejačevičeva obitelj je dobila obvestilo, da se grof vrne še ta teden v domovino.

Boj muham! Bolgarski medicinski svet je izdal brošuro, v kateri se priporoča razna sredstva za pokončevanje muh, ki so največje prenašalke nalezljivih bolezni. S pokončavanjem muh pa se ne sme čakati poletja ali celo jeseni, ampak se mora začeti takoj, ko se pojavijo prve muhe. Kdor spomladi eno muho pokonča, jih tisoče pokonča!

Zdravniki in moderna vojna. Svetovna vojna je prinesla velika iznenadenja v vpogledu zdravništva. V moderni vojni pada veliko več zdravnikov, nego v prejšnjih časih. V sedanji vojni je v Nemčiji ranjenih 216 zdravnikov, 40 jih je prišlo v ujetništvo, 94 je pogrešanih, a 34 jih je umrlo. Vzrok temu, da je v moderni vojni za zdravnike toliko huje, se vidi v tem, da sedanji streli dalje sezajo, največ pa v bombah in aeroplanih. Moderni zdravniki so se v obče pokazali junaške v vojni. Tako konstatirajo nemški časopisi, da so se zdravniki podajali v najnevarnejši ogenj, da so pomagali ranjencem. Tudi v angleški vojski je padlo jako mnogo zdravnikov. Vojni minister na Angleškem je prepovedal zdravnikom, zahajati v bližino okopov, kajti Anglež najbolje ščiti zdravnika v vojni. Nemška medicinska revija v Berolinu zahteva, da se tudi v Nemčiji izdajo take odredbe za zdravnike, ker vsak zdravnik je v vojni jako potreben, in zato se ne sme dovoliti, da bi se preveč izpostavljal nevarnosti. Francozi so poslali v sedanjo vojno 6500 zdravnikov. Od teh jih je padlo do sedaj 92, ranjenih je bilo 280, pogrešanih je 440, potopilo se jih je s potopljenimi ladjami 507. Te številke dokazujejo, da so francoski zdravniki vršili svojo dolžnost z veliko hrabrostjo. V nemški vojski stoji danes 12.000 zdravnikov. Ti so sedaj odvzeti privatni praksi. V vsem je sedaj v Nemčiji 8000 zdravnikov, ki niso v vojni službi. Torej se v Nemčiji ne kaže pomanjkanje zdravnikov, posebno po mestih, dočim po mestecih in vaseh težko občutijo pomanjkanje zdravnikov.

Hroščev regiment. Prvi regiment nemških gardnih fizilirjev je dobil te dni čudno pošiljatev. Iz glavnega stana je prispel zavojček, v katerem se je nahajalo posebno darilo nemškega cesarja — lep rujavi hrošč. To čudno darilo ni častniškega zbora prav nič presenetilo; že mnogo let pošilja namreč nemški cesar svojemu prvemu gardnemu polku prvega rujavega hrošča, ki ga najde, kot spomladanski pozdrav. Letošnjega hrošča je našel cesar v vrtu svoje vile v nemškem glavnem stanu. Gardni polk shranjuje te cesarske spomladanske pozdrave v dragocenih škatljicah v svojem arhivu. Pri kateri priliki je prišel cesar Viljem na to originalno idejo, ni znano. Prvi gardni polk imenujejo Berolinčani „hroščev regiment“ zaradi tega, ker je svoj čas prihajal v berolinsko okolico na manevre v mescu maju — torej istočasno z rujavimi hrošči.

Koliko porabi en dreadnought. Neki francoski list objavlja naslednjo sliko naravnost gigantičnega „konzuma“ enega samega modernega dreadnoughta: Francoska bojna ladja tipa „Danton“ požge 2000 kg premoga na uro, če vozi z manjšo brzino kakor 11 vozlov; ako pa vozi 20 milj, porabi 19.000 kg premoga na uro in po 115 urah so njena ogromna skladišča premoga prazna. Nemški in angleški dreadnoughti imajo po 10 do 12 velikih 305-mm topov, od katerih odda lahko vsak okrog 150 strelov. Municija za teh 12 topov stane skoraj 5 in pol milijona frankov. Ako bi oddal vsak top vsako minuto po en strel, gre teh 5 in pol milijona tekom 2 in pol ure v zrak. Angleški dreadnought s posadko približno 900 mož ima v svojih skladiščih naslednje množine živil: 30 ton sveže govedine, 60 ton krompirja, 6 zabojev slanine, 300 funtov fižola, 72 zabojev biskvita, 225 funtov makaronov, 4 zaboje konzervnih karot, 750 sode, 12 tucatov steklenic popra, 8 tucatov škatelj graha, 300 funtov klobasic, 50 sodov svinjske masti, 65 sodov margarine, 180 plati slanine, 4 zaboje pastet, 150 zabojev šokolade, 8 zabojev vloženih slanikov, 24 tucatov steklenic z omakami, 44 tucatov škatelj z marmeladami, 500 funtov korint, 900 funtov konzerviranega sadja, 8 zabojev ledvic, 8 zabojev jezikov, 12 zabojev svinjine, 225 funtov zdroba, 6 zabojev sardin, 120 škatelj keksov, 36 kuhanih gnjati, 30 hlebov sira, 2250 funtov nasoljenih rib, 50 škatelj konzerviranih rib, 750 jajc, 70 zabojev paradiževcev, 500 kg čebula in 1000 zabojčkov cigaret.

Maščevanje zapuščenega dekleta. Iz Prage poročajo dne 20. maja: Danes dopoldan je ustrelila 29-letna sobarica Ana Puzmanova 23letnega rezervnega poročnika dr. Eriha viteza Beck-Mannagetta. Dr. vitez Beck je sin praškega vseučiliškega profesorja, pri katerem je služila pred par leti Ana Puzmanova kot sobarica. Med dekletom in domačim sinom se je razvilo ljubavno razmerje. Beckovi stariši so izvedeli za tajnost svojega edinca in lepe sobarice in Ana je morala iz hiše. Ljubezensko razmerje je trajalo še nekaj časa naprej, končno pa je vitez Beck dekleta opustil. Ob izbruhu vojske je odšel nezvesti ljubimec na bojišče. Pred par dnevi je dobil nekaj dni dopusta, da promovira. Iz promočnega naznanila v časopisih je izvedela Ana, da se nahaja mladi vitez Beck v Pragi. Prišla je včeraj v vseučiliški botanični institut, kjer Beckovi stanujejo ter je dala mladega doktorja poklicati. Odšla sta v posebno sobo in kmalu nato je počil strel. Ana se je maščevala, nezvesti ljubimec je obležal s prestreljeno glavo — mrtev. Puzmanova je bežala proti Vltavi ter je skočila v reko. Posrečilo se jo je rešiti. Oddali so jo sodišču, pred katerim se bo odigralo zadnje dejanje tragične ljubezenske drame.

Vrata, ki se nikdar ne smejo zapreti. V Parizu na glavni sodni palači se nahajajo vrata, ki jih nikoli ne zaprejo ali zaklenejo in se tudi nikoli ne smejo zapreti ali zakleniti. Francoski kralj Ljudovik XIII. je leta 1618 zaukazal in določil, da morajo biti tista vrata noč in dan, dokler bo obstojala Francija, odprta in nezaklenjena, da si more vsak podanik ob vsaki uri po noči in po dnevu poiskati pravice na sodniji. Dotična kraljeva odredba je ostala notri do današnjega dne v veljavi, čeprav je postala Francija iz kraljestva ljudovlada.

Moč groma. Dunajski profesor prirodoznanstva V. Schmidt je dokazal, da sliši človeško uho le samo neznatno majhni del groma. Ves ostali del se poizgubi v zračnih valovih. Preračunal je, da znaša moč, to je prvotna eneržija groma 22.000 kilogrammetrov, ali z drugimi besedami povedano: Treba bi bilo 200 milijonov trobentačev, če bi hoteli proizvajati v 13 sekundah, dokler traja gromenje, ravno toliko moči (eneržije), kakor je proizvaja gromenje v oblakih.

Upliv vojne na vreme. Po izvajanjih dr. A. Nippoldta se možnost, da je v Nemčiji močno deževje in milo preteklo zimo povzročila vojna, nikakor ne sme kar kratkomalo zavrniti. Kake skupne sodbe o uplivu vojske na vreme pa seveda tudi kljub večjemu opazovalnemu gradivu ni mogoče sestaviti. Na eni strani je treba razločevati učinek poka od učinka ognja in dima, na drugi strani pa različne uplive posameznih vremenskih sil. Streljanje baje zmanjšuje zbiranje viharjev kakor tudi točo. Glede toče je to znano že od nekdaj, kar dokazuje zlasti običajno streljanje proti toči, kar pa po soglasni sodbi učinkuje mnogo premalo, da bi se zamoglo priporočati kot stalno uvedbo. Glede uplivanja na zbiranje viharjev kaže statistika, sestavljena od prof. Lachmanna, da so bila neurja na nemških strelišči za 23 odstotkov manjša kakor v sosednjih krajih. Ugodno pa baje nasprotno upliva pokanje topov na množino deževja. Pri tem in še več pri preprečevanju ponočne slane pa igra očividno največjo vlogo razvijanje dima. Dim pa povzročajo nasprotno zopet mnogo bolj goreči kraji kakor pa učinek topov (brezdimni smodnik). Vsled tega pridemo končno do zaključka, da pri uplivanju na vreme ne odločuje toliko pokanje topov, ampak vsekakor bolj spremljevalni pojavi vojne.

Starost živali. Profesor Cuvier je dognal, da učaka morska riba kit med vsemi živimi bitji največjo starost in sicer do 1000 let. Slon učaka pod ugodnimi razmerami starost 400 let. Aleksander Veliki, kralj macedonski, je dal napraviti slonu, ki se je v bitki posebno odlikoval, okrog vratu obroč iz železa. V obroč je bila vrezana letnica bitke. 350 let pozneje je še živel dotični slon. V obče se pa glede starosti, katero dočakajo razne živali, ne more reči nič določnega. Lev dočaka približno starost od 55 do 60 let. konj 25 do 30 let, medved do 20 let, volk redkokedaj 12 let, lisica in mačka 14 do 16 let, orli in jastrebi učakajo starost do 100 let in labud 300 let, želva in krokodil pa čez 100 let.

Podpornemu društvu za slovenske visokošolce na Dunaju so v času od dne 5. aprila do dne 21. maja 1915 darovali: 150 K: Kmetska posojilnica ljubljanske okolice v Ljubljani; 23.54 K: ostanek volila g. Jakoba Pukl; po 20 K: Šaleška posojilnica in štedilnica v Velenju (darilo ravnatelja dr. Jakoba Pirnat) in Posojilnica v Konjicah; po 10 K: dr. Otmar Krajec, mestni fizik v Ljubljani, Josip Stritar, gimnazijski profesor v pokoju v Aspangu in Anton Delles, predsednik pom. oblasti v Trstu; po 5 K: dr. Ivan Tomažič, kn.-šk. tajnik v Mariboru, in Matija Marinček, notar v Tržiču; 2 K: dr. Ujčič, dvorni kaplan na Dunaju; 1.10 K: Fran Berlec v Kandiji. Vsega skupaj 256 K 64 v. — Društveni odbor se vsem cenjenim darovalcem najtoplejše zahvaljuje. — Prvi društveni blagajnik: dr. Stanko Lapajne, odvetnik na Dunaju, I, Bräunerstrasse 10.

* **Omejen vozni red na južni železnici.** Do preklica bodo na južni železnici vozili odslej le naslednji vlaki: Iz Gradca ob 5.47 zjutraj, dohod v Maribor ob 7.39 zjutraj; iz Gradca ob 1.16 popoldne, dohod v Maribor ob 2.20 popoldne; iz Gradca ob 9.07 zvečer, dohod v Maribor ob 11.09 zvečer; iz Gradca ob 1.50 zjutraj, dohod v Maribor ob 2.53 zjutraj; iz Gradca ob 10.45 dopoldne, dohod v Maribor ob 12.30 opoldne. — Iz Maribora proti Dunaju: ob 5.23 zjutraj, 2.44 popoldne, 8.05 zvečer, 3.15 zjutraj, 1.02 popoldne. Med Mariborom in Nabrežino bodo vozili pa vlaki, za katere se izda poseben vozni red.

Maribor. Od 30. maja naprej bodo med Mariborom in postajo Ruše vozili ob nedeljah in praznikih naslednji vlaki: Iz Maribora (glavni kolodvor) vlak št. 419-02 ob 2. uri 18 minut popoldne, ki pride v Ruše ob 2. uri 48 min. zvečer, prihod v Maribor ob 7. uri 39 min. zvečer.

Maribor. Bronasto kolajno za zasluge za Rudeči križ je dobil oskrbnik mariborske deželne bolnišnice Rajmund Zwirn.

Maribor. Mestni magistrat je določil, da morajo biti odsej naprej zaprte vse gostilne, hoteli, kavarne i. t. d. že ob 11. uri ponoči. Vojaškemu moštvu do narednika se ne sme prodajati po 9. uri zvečer na-

prej v nobeni gostilni ne jedi in tudi ne pijače. Prepovedana je vsakovrstna godba, tudi godba avtomatov. Namestniška odredba z dne 13. marca t. l., ki prepoveduje prodajati žganje in likerje po 7. uri zvečer, ob sobotah pa že od 5. ure zvečer naprej, in ki ob nedeljah sploh prepoveduje točenje žganih opojnih pijač, še ostane nadalje v veljavi.

Maribor. Mestni magistrat je določil, da morajo vse tuje osebe, ki so se naselile za časa vojske v Mariboru, zapustiti mesto v 48 urah in se podati v ozemlje na severni strani Spielfelda. Vsako nadaljnje naseljevanje tujcev v Mariboru je prepovedano.

Maribor. Ker je mnogo mestnih policijskih stražnikov bilo vpoklicanih pod orožje, je zaprosil mestni magistrat državno oblast, da pomaga državno orožništvo izvrševati policijsko službo mariborski mestni policiji. Odslej naprej opravljajo razven mestne policije tudi orožniki mestno policijsko službo. Mestni magistrat poziva vse mestno in drugo prebivalstvo, da se pokori povelju in odredbam orožništva v isti meri, kakor mestne policije.

Maribor. Poročil se je dne 21. t. m. enoletnik-prostovoljec g. Anton Mohor, učitelj pri Sv. Marjeti na Dravskem polju, z gdč. Milico Lendovšek, učiteljico pri Sv. Barbari pri Vurbergu. G. Anton Mohor odide te dni na bojišče.

* **Maribor.** Tukajšnje srednje šole, in sicer gimnazija in realka, so se dne 26. maja zaprle.

* **Maribor.** Sporazumno z mestnim svetom mariborskim naznanja okrajno glavarstvo, da se dne 3. junija (na Telovo) ne bodo izplačevale vojaške podpore in tudi ne spisovale dotične pobotnice.

* **Sv. Jurij** ob Ščavnici. Hrašovec Franc iz Grabonoša, Šijanec Jernej iz Brezja, Šegula Franc iz Seliš so bili dne 9. maja ranjeni s puškinimi streli v rame. Imenovani so si bili v boju posebni prijatelji.

Slov. Bistrica. Poštni promet na progi Slov. Bistrica-postaja in Slov. Bistrica-mesto je popolnoma ustavljen.

Makole. Okrožna sodnija v Mariboru je čez premoženje tukajšnjega trgovca J. Vaupotiča proglasila konkurz. Konkorzni komisar je sodnijski predstojnik v Slov. Bistrici, oskrbnik konkurzne mase pa dr. Florijan Kukovec.

Celje. S 1. majem se je poštni urad pri Sv. Martinu pri Celju (Rožni dolini) opustil. Na mesto poštnega urada se je otvorila za Sv. Martin poštna nabiralnica. Ta nabiralnica posreduje sprejem in oddajo poštnih pošiljatev do najvišjega vrednostnega zneska po 100 K.

Zadnja poročila došla v petek dne 28. maja.

Papež, italijanski katoliki in vojska.

Papeževa prostost.

Nemški katoliški list „Kölnische Volkszeitung“ opisuje odpotovanje vatikanskih poslanikov iz Rima in dostavlja: Dalekosežen je pomen tega odpotovanja. Kritika italijanskega garancijskega zakona zajamčujočega papežu prostost, ki leži v tem, je popolnoma jasna in trpka. Sedaj, ko je prvikrat po 20. sept. leta 1870 vprašanje o varnosti sv. Stolice postalo pereče, se kaže, da te varnosti sploh ni. Poslaniki so seveda odpotovali vsled navodil svojih vlad. S tem so vlade javno priznale, da garancijska postava v njih očeh ne zadostuje, da bi poslanike v Rimu ščitila. Nemški katoliki so leto za letom zahtevali na svojih glavnih zborovanjih popolno prostost za papeža in svobodo za izvršitev njegove pastirske službe. Naj bi tudi katoliki drugih dežel, predvsem tisti v nevtralnih državah, se pridružili temu prizadevanju, da se za papeža doseže in zasigura boljša prostost in varnost, kakor je dosedanja. Imamo zaupanje, da bodo takoj, ko pride ugoden trenutek, vse storile, da zadostijo v tem oziru veliki svetovni potrebi. A ta prizadevanja bodo imela uspeh še le tedaj, če jih bodo dejanski podpirali katoliki vseh dežel, predvsem katoliki nepristranskih držav.

Vatikan in vojska.

V Vatikanu se vršijo sedaj velika posvetovanja, katerih se udeležujejo tudi kardinali. Domneva se, da namerava papež izdati posebno okrožnico, v kateri se bo obravnavalo stališče sv. Stolice napram sedanji vojski.

Stališče in zadržanje italijanskih katoličanov.

Amsterdamski list „Tyd“ priobčuje pogovore z nekaterimi katoliškimi italijanskimi poslanci, ki so skupno z italijanskimi socijalisti glasovali proti vladi. V vseh teh pogovorih se ponavlja, da je ta vojska pustolovstvo in da so nagibi za vojsko zoper poprejšnjo zaveznico skrajno neplemeniti. Sedaj pa, ko je že padla kocka in je napovedana vojska, se ne sme nič dvomiti nad domoljubjem italijanskih katoličanov. Oni morajo podpirati domovino. Zadržanje katoliškega časopisja dokazuje to. List nadalje piše, da se mora za časa vojske zajamčiti prosta zveza sv. Stolice z nemškim in avstrijskim episkopatom. Straže ob vhodu v Vatikan so se podvojile in veliko število policije in vojaštva je zbranega v okolici Petrovega trga.

Najnovejše avstrijsko uradno poročilo.

Severno bojišče.

Dunaj, 27. maja.

Avstrijski generalni štab uradno razglaša:

V srditih bojih v ozemlju Przemysla prodirajo zavezniške čete vedno dalje. Izhodno od Radymna so z naskokom zavzele čete našega 6. armadnega zbora kraj Nienovice, katerega so Rusi trdovratno branili, ter višino Horodysko, so vnovič ujele čez 2000 Rusov in zaplenile 6 topov.

Južno-izhodno od Przemysla se je posrečilo zavezniškim četam v kraju Huskovu udreti v sovražno glavno obrambno postojanko in vreči Ruse nazaj. Ujetih je bilo 2800 Rusov in zaplenjenih 11 strojnih pušk. Boji se nadaljujejo.

Istočasno so včeraj dne 26. maja naše in čete armade generala Linsingena južno izhodno od Drohobic in pri Stryju po hudih bojih predrle utrjeno sovražno bojno črto in prisilile Ruse, da so se morali umaknuti. Napad se nadaljuje tudi tukaj.

Ob črti reke Prut in na Rusko-Poljskem je položaj nespremenjen.

Italijansko bojišče.

Na Tirolskem je začel sovražnik obstreljevati na posameznih točkah južno-izhodno od Tridenta naše obmejne utrdbe s težko artilerijo. Pri kraju Caprile (leži izhodno od Bocena ob tirolsko-italijanski meji) v dolini Cordevole je ogenj naših strojnih pušk uničil dve italijanski stotniji.

Ob koroški meji le samo brezuspešni sovražni artilerijski ogenj.

Na Primorskem so prekoračili Italijani na več krajih našo mejo. Sovražni oddelki, ki so prišli notri do naših postojank so bili vrženi nazaj.

Italijanska blokada naše Adrije.

Rim, 26. maja.

Z ozirom na vojno stanje med Italijo in Avstro-Ogrsko in z ozirom na to, da nekatera pristanišča ob albanski obali služijo avstro-ogrski mornariški oblasti kot tajna preskrbovališča za manjše vojne ladje, proglaša italijanska vlada:

Od 26. maja 1915 naprej bodo italijanske vojne ladje izvajale d e j a n s k o b l o k a d o:

1. avstro ogrske morske obali od italijanske do črnogorske meje z otoki, pristanišči, zalivi in z obrežji vred;

2. albanske obali od črnogorske meje do rta Khepali (severno od otoka Korfu.

Ladjam prijateljskih in nepristranskih držav bo vrhovni poveljnih italijanske mornarice od dne razglasitve blokade določil rok, v katerem naj zapustijo blokirani pas. Proti ladjam, ki bi kršile blokado, ali pa bi od rta Otranto do rta Khepali skušale predreti zaporno črto ali so isto že predrle, se bo postopalo po določilih mednarodnega prava.

Vojna napoved med Italijo in Nemčijo?

Iz Milana se poroča, da se v Rimu v najbližjem času pričakuje dejanske vojne napovedi med Italijo in Nemčijo. Med Turčijo in Italijo še diplomatične zveze niso popolnoma pretrgane.

Italijanski kralj na bojišču.

Kralj Viktor Emanuel je sam prevzel vrhovno poveljstvo čez italijanske vojne sile na suhem in na morju in je dne 26. maja z vojaškim spremstvom odpotoval v italijanski glavni stan. Pred odhodom na bojišče je kralj imenoval svojega strica Tomaža Savojskega, vojvodo genovskega, za čas svoje odsotnosti v Rimu za svojega generalnega namestnika. Kraljev stric bo v kraljevem imenu reševal važnejše vladarske posle.

Pri odhodu je imel kralj sivo uniformo in se je prav prisrčno poslovil od Salandre in Sonnina. Pred odhodom vlaka je svojega strica vojvodo genovskega objel in ga je še potem, ko se je dvorni vlak že odpeljal, pozdravljal skozi okno.

Kako Viktor Emanuel navdušuje svoje vojake.

Italijanski kralj je izdal sledeče dnevno povelje:

„Vojaki na suhem in na morju! Odbila je svečanostna ura za uresničenje narodnih zahtev. Po vzgledu svojega velikega prednika prevzamem danes vrhovno povelje čez vojne sile na suhem in na morju trdno zaupajoč na zmago, katero si bo znala izvojevati vaša hrabrost, požrtvovalnost in vaša disciplina. Sovražnik, s katerim se boste bojevali, je bojaizkušen, on se vam bo trdovratno ustavljal, toda vaše neukrotljivo prodiralno hrepenenje ga bo gotovo užugalo.

Vojaki! Slava bo vaša, ko bo zavihrala trobojnica Italije na svetih bregovih, ob katerih je narava zarisala meje naše očetnjave, vaša bo slava, končno izpopolniti delo, katero so pričeli naši očetje s tolikim junaštvom!“

Italijanski kralj si ne upa prositi božje pomoči za vojsko. Gotovo si je v svesti, da njegova stvar ni pravična. Na tistih svetih bregovih, na katere bi rad zasadil italijansko zastavo, narava ni zarisala meje italijanske države, temveč tjekaj je narava, ali boljše rečeno božja previdnost, katere si pa italijanski kralj ne upa poklicati na pomoč, postavila Slovence in Hrvate kot stražarje habsburške monarhije.

Borba na polotoku Galipoli in pred Dardanelami.

Londonski „Daily Telegraph“ poroča o bojih na polotoku Galipoli:

Turki so pritegnili velika ojačenja. Kolikorkrat so turške čete vržene nazaj, tolikokrat pridejo sveže čete in boj se zopet začne. Turki imajo za napade na naše (angleške) postojanke čez 200.000 mož. Turško vojno brodovje je istotako na delu. B o r b a j e n e p o p i s n a. So časi, ko se vrše istočasno napadi od vseh strani. V e s p o l o t o k j e p e k e l t u l e č i h k r o g e l. Ni se čuditi, da so naši napredki v očigled težavni in nevarnosti polni nalogi zelo počasni.

Iz otoka Teneda se pa poroča v London: Ker je naglo prodiranje na polotoku Galipoli vsled posebno močno utrjenih sovražnih postojank nemogoče, se uredijo zavezniške čete v pridobljenih postojankah, se ojačijo in odpočijejo za nove boje. Naša bojna črta se sedaj nahaja tik pri vasi Kritia, za katero se vršijo hudi boji. Več kakor enkrat pridejo naše čete do hiš, toda sovražnik obvladuje kraj in dohode do njega s strojnimi puškami in se je izkazalo za nemogoče, obdržati hiše v posesti.“

Zavezniki imajo zopet velike ladijske izgube. — Dne 24. t. m. se je v Črnem morju pred uhodom v Bospor potopila ruska vojna ladja „Panteleimon.“ — Dne 25. t. m. se je potopila v zalivu Saros v Egejskem morju velika angleška vojna ladja „Triumph“, zadeta od strela iz torpeda podmorskega čolna. — Pred uhodom v Dardanele in sicer pred utrdbo Seddil-Bahr, se je dne 27. maja potopila velika angleška vojna ladja „Majestic“ v trenutku, ko je nameravala obstreljevati utrdbo Seddil-Bahr. Zadel jo je strel iz torpeda nemškega podmorskega čolna. Vsled velikih angleško-francoskih neuspehov pred Dardanelami, osobito vsled težkih izgub na polotoku Galipoli pri Ari Burnu, so bili Angleži prisiljeni prositi za kratko premirje, da pokopljejo na tisoče padlih vojakov, ki leže na bojišču.

Ranjeni, padli in ujeti.

Pešpolk štev. 87:

Č a s t n i k i:

Baby Ivan, praporščak, r; Winkler Hubert, kadet, r.

M r t v o m o š t v o:

Bratuša Janez, pešec; Breznik Franc, pešec; Bobnar Janez, pešec; Bresojnik Florijan, pešec; Bresovar Janez, pešec;
Celver Franc, pešec; Ciglar Anton, pešec;
Černevšek Franc, pešec;
Faraoni Jurij, pešec; Filipi Janez, pešec;
Gödl Franc, pešec, Vuhred; Godnik Jožef(pešec; Gojak Janez, pešec;
Hrastnik Jakob, nadomestni rezervist;
Kotnik Franc, pešec; Kalšek Jurij, pešec; Kranjc Anton, poddesetnik; Krup Anton, pešec;
Lah Andrej, pešec;
Majcen Janez, pešec, Ptuj; Metlikovec Filip, pešec; Muravec Franc, pešec;
Niederhofer Boštjan, četovodja;
Orehovec Franc, pešec, Celje;
Perčič Ljudovik, pešec; Petek Franc, pešec; Pliberš Al., pešec, Konjice;
Reich Karol I, pešec; Rojc Leopold, pešec;
Skoberne Leopold, pešec; Skodnik Jožef, poddesetnik; Sestar Jožef, korporal; Šrekl Alojzij, pešec;
Trobec Franc, pešec;
Vižnar Janez, pešec;
Zakoušek Janez, četovodja.

Domobranski pešpolk štev. 26:

Č a s t n i k i:

P r i i m e n i h b r e z o z n a č b e a l i m r t e v a l i u j e t, s e g r e z a r a n j e n c e.

Liedermann Adolf, nadporočnik, mrtev; Sager Rudolf, praporščak, mrtev; Dovertiel Friderik, poročnik, r; Gselman Adolf, kadet, r; Kieslinger Žiga, kadet, r; Mörth Friderik, praporščak, r; Novotny Viljem, stotnik, r; Philipp Oskar, poročnik, r; Vaupotič Edvard, stotnik, r.

M r t v o m o š t v o:

Bachl Anton, nadomestni rezervist;
Cicey Anton, pešec;
Grobin Anton, pešec;
Held Alojzij, pešec;
Kanzler Jožef, korporal; Kerner Janez, pešec; Klaper F., korporal; Knappitsch Peter, pešec; Koban Pavel, pešec; Kochne Alojzij, pešec; Kostevc Franc, pešec; Kurnik Vinko, pešec;
Meixner Anton, poddesetnik;
Primus Alojzij, pešec;
Ribič Alojzij, pešec; Ribič Franc, pešec;
Schuster Franc, poddesetnik; Schwarzl Mihael, pešec; Selinc, štabni narednik; Smole Franc, pešel;
Windisch Štefan, pešec;

U j e t o m o š t v o:

Belec Franc, pešec;
Cehtl Martin, pešec;
Divjak Lovro, korporal;
Goljuf Franc, korporal;
Kienreich Janez, pešec; Kocmut Matija, pešec; Kondrič Ignacij, pešec; Kovačič Martin, pešec; Kovačič Tomaž, pešec;
Lakner Leopold, častniški sluga;
Nekovič Ferdinand, pešec; Neubauer Janez, pešec;
Ogrizek Jakob, pešec; Ortner Jožef, pešec;
Palli Janez, pešec; Pušnik Janez, pešec; Pušnik Valent., pešec;
Rečnik Mihael, frajtar; Roškar Franc, pešec;
Srednik Matija, korporal; Schrabl Anton, pešec; Svetlin Gustav, pešec;
Visenjak Jožef, pešec;
Žitnik Jožef, pešec.

Razni:

Arbeiter Janez, podlovec, mrtev;
Bizjak Pavel lovec, mrtev; Bobek Anton, črnovojniški pešec, mrtev;
Krašovec Janez, 5. dragonski polk, mrtev.

Slike iz vojne.

Topovi iz zlata, ledu, kož, lesa in gline.

Moderni topovi so zelo dovršeni stroji. Dandanes je že vsa evropska javnost informirana o modernih topovih. Prav gotovo pa ni vsem znano, da so bili časi, ko so v vojni uporabljali topove iz kož, da, celo iz ledu. Najzanimivejše in najdragocenejše take topove ima neka indijska kneginja. Ti topovi so iz — zlata. Iz teh do danes ni bil izstreljen niti en strel, čeprav je notranjščina iz najboljšega jekla. En zlat top je stal okoli dva milijona kron. Ti topovi so posvečeni in indijsko prebivalstvo prireja procesije, da jih more videti.

List „Schuss und Waffe“ poroča, da so bili topovi izgotovljeni tudi že iz ledu in da so baje iz teh tudi streljali! Ruska carica Ana, ki je vlada v letih 1730 do 1740, je dala napraviti štiri topove in pa dva možnarja iz ledu. Iz teh ledenih topov je bilo izstreljenih šest strelov — in topovi niso popokali. Tibetski vojaki, ki so se bojevali proti Angliji, so imeli topove iz kož, ki so bili zvezani z železnimi obroči. Razven topov iz kož so rabili v Aziji baje tudi lesene topove, da zmotijo svoje sovražnike. S temi topovi seveda niso streljali. Na otoku Malta so malteški vitezi streljali iz topov, ki so jih izvrtali iz skal. V uvrtane luknje so nasipali smodnika in kose železa ter streljali ž njimi na sovražnika, ki se je po morju bližal skalam na otoku. V prvi polovici minulega stoletja so našli v indijskih puščavah južne Mehike topove in krogle iz — gline. Izvirali so iz XVI. stoletja, to je iz dobe, ko so vdrli Španci v Mehiko. Streljali pa iz njih najbrže niso.

Moja ruska čutarica.

Slavko Polančič, vojak 47. pešpolka, oddelek strojnih pušk, doma iz **Jarenine,** nam piše:

Bilo je dne 20. oktobra na večer, ko sem bil ranjen v levo roko. Vojak-tovariš mi zaveže rano in jaz zapustim na povelje g nadporočnika strelne okope ter se podam nazaj k divizijskemu sanitetnemu oddelku. Tamkaj mi rano vnovič prevežejo. Dobim tudi skodelico kave, katera mi je kaj dobro storila, kajti bil je že peti dan, odkar ni moj želodec nič toplega okusil. Kako dobro se je potem spalo na mehki slamici!

Drugi dan odrinemo. S težkimi in nevarnimi ranami so se peljali ranjenci s sanitetnimi in ker je bilo teh premalo, s kmetskimi vozovi. Zaradi revmatizma, katerega sem se tudi nalezel, mi odloči vojaški zdravnik prostor na kmečkem vozu.

Vse je bilo pripravljeno za odhod, le en Rus je še ostal. Imel je v nogi tri krogle. Peš ne more iti. Odstopim mu jaz svoj prostor in se priklpim koloni, katera je imela iti peš. V tej so bili večinoma takšni, kateri so imeli še zdrave noge.

Od kraja je še šlo precej dobro, toda ko smo šli nekoliko časa dalje, me začne noga boleti. Bil sem prisiljen se malo odpočiti. Med tem, ko sedim na nekem hlodu ob cestnem jarku, se mi pridruži ruski vojak, ki mu je krogla predrla levo nogo, kar mu je povzročalo precejšne bolečine. Začne mi nekaj v ruskem jeziku pripovedovati; seveda sem ga jaz debelo gledal. Ko vidi, da ga ne razumem, me vpaša še v precej dobri nemščini: „Avstrijec, imaš kaj za jesti?“ Seveda bi mu bil srčno rad dal, toda moj krušnjak je bil popolnoma prazen. Reče mi, da že pet dni ni ničesar jedel.

Ko se malo odpočijeva, se odpraviva skupno na pot. Naš cilj je bila železniška postaja Sanok. Toda do tja je še daleč, čez 50 km. Kolona je med tem že precej daleč naprej odšla in midva jo mahneva za njimi. Med potjo sva kaj dobro kramljala. Pripovedoval mi je marsikaj. Med drugim je mi tudi pripovedoval, da je njegov rojstni kraj Moskva in da je moral zapustiti doma mamiko in lepo nevestico. Pravil mi je tudi, da ima tamkaj trgovino.

Kolona je bila med tem časom že daleč naprej. Dobiti jo je nemogoče. Bila sva torej prisiljena si sama pripraviti obed. Toda iz česa? No, iz krompirja. Rečeno — storjeno. Moj sodrug Rus ga izkoplje, umije in olupi, a jaz poiščem drv in zakurim. Napolnima votlo vrbo ognjišče in si spet s krompirjem napolniva mojo jedilno posodo, jo obesiva nad ogenj in v par minutah je že vrela najina — menaža. Rus ni imel posode. Ko je bil ranjen, je skoro vse pustil v svojih okopih in v noči po trebuhu priplezal k nam, nadejajoč se pri nas spretnejših zdravnikov in boljše postrežbe. Ko je bil krompir kuhan, ga hlastno pojeva. Dišal je dobro, akoravno je bil brez soli in masti. In ko sva gotova, še takoj eno mero, potem pa hajdi naprej! Prišedši v temni noči v neko vas, greva kar v najbližjo bajto. Bila je čisto prazna. Bog ve, kedaj so jo ljudje že zapustili. Črviva miza, malo slame v kotu, par zakajenih in Bog ve kako starih podob na stenah, to je bila vsa oprava. Slamo razprostreva, se vleževa in v kratkem času je Rus že vlekel dreto. A jaz, akoravno truden, nisem mogel takoj zaspati, kajti rana me je močno skelela.

Drugo jutro zgodaj se odpraviva na pot. Bog ve, kje je že najina kolona. Midva sva šantala kaj luštno po glavni cesti, zaiti itak nisva mogla. Nebo se zmrači in začne močno deževati. V eni uri sva bila mokra do kože. Popoldan si napraviva pod staro, želodce.

Čez dva dni hoda jo prisopihava na griček in od tamkaj sva že gledala najin cilj. Pred nama v dolinici, precej daleč se razprostira kaj lepo mestece. Z daljnovidom sem že tudi razločil posamezne železniške vozove. Okoli devete ure prideva v tamošnjo bolnišnico. Sedaj se je bilo treba ločiti od Rusa. Krepko si podava roke in on mi vošči srečo. Kot spomin na najino skupno pot me je prosil, da naj vzamem njegovo vojaško čutarico. Seveda sem rad ustregel njegovi želji. Odpeljali so ga v posebno sobo k drugim ruskim ranjencem-ujetnikom. Jaz pa sem se po noči odpeljal v bolnišnico na Sedmograško.

Ko sem se čez par tednov vrnil v drago domovino v Maribor, sem vzel čutarico seboj, kjer je bila nekaj časa razstavljena v izložbenem oknu mariborske Cirilove tiskarne.

---

* **„Varčna kuharica.“** Zbirka navodil za pripravo tečnih in okusnih jedil s skromnimi sredstvi. Za slabe in dobre čase sestavila v vojnem letu 1915 N. R. Založila Katoliška Bukvarna v Ljubljani. Izredno nizka cena za to 224 strani obsegajočo knjigo znaša samo K 1.20, v platno vezana K 1.80, po pošti 20 vin. več. Kakor pove že naslov, ne bo služila knjiga samo ob času draginje in pomanjkanja živil, katero je prinesla s seboj svetovna vojska, temveč bo ostala vsaki gospodinji nenadomestljiva svetovalka za poznejše dobre čase, katere nam Bog dodeli! Želeti je, da bi si to knjigo nabavila vsaka gospodinja, ki je ali pa želi postati varčna in hoče nekaj pripomoči k blagostanju svoje družine, pa tudi celega naroda; zelo nizka cena bo tudi velike pripomogla, da se knjiga hitro razširi. Knjiga se naroča v Cirilovi tiskarni v Mariboru.

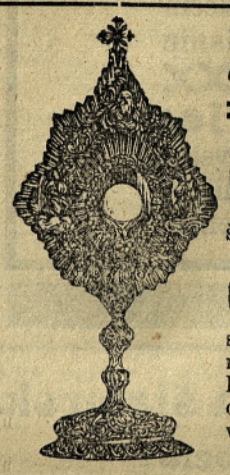

Prva in največja delavnica za cerkvena dela na slovenskem jugu

K. Tratnik

specialist v izdelovanju cerkvenega orodja in posode

Maribor Pfarrhofg. 3

se priporočam prečastiti duhovščini za naročila vsakovrstnih monštranc, kelihov, lestencev, svečnikov itd. Staro cerkveno orodje popravljam, pozlatim in posrebrim v ognju. — Za vsako delo jamčim. — Mnogo priznalnih pisem na razpolago.

Kupujem

seno, slamo, fižol, češplje in sploh vse poljske pridelke **po najvišjih cenah**

Ant. Birkmaier

Maribor, Meljska cesta 29 (Mellingerstr.)

URE

Točna postrežba

Velika zaloga ur, dragocenosti, srebrnine in optičnih reči po vsaki ceni.

Tudi na obroke. - Ilustr. cenik zastonj. - Gramofoni 20—200 K

Niklasta remont.-ura	K	3·50
Pristna srebrna ura	K	7·—
Original omega ura	K	24·—
Kuhinjska ura	K	10·—
Budilka niklasta	K	3·—
Poročni prstani	K	2·—
Srebrne verižice	K	2·—

Večletno jamstvo.

Nasl. Dietinger

Theod. Fehrenbach

urar in očalar

MARIBOR, Gosposka ul. 26

Kupujem zlatnino in srebro.

Sedlarska obrt

v večjem kraju na Sp. Štajerskem, dobro upeljana, se radi družinskih razmer pod ugodnimi pogoji odda. Vpraša se v upravništvu »Straže«.

Ure! Ure!

V veliki izbiri in po nizkih cenah.

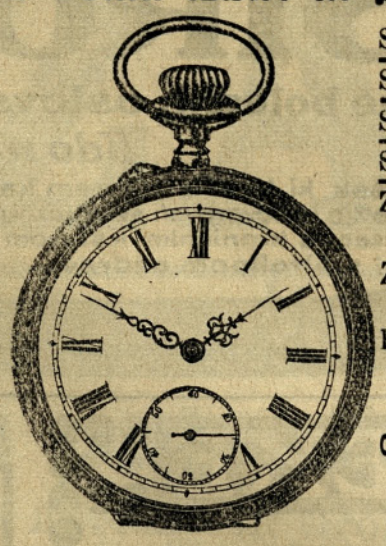

Srebrne ure za fante od	7 K
Srebrne ure damske od	- K
Srebrne verižice od	K 2·40
Sreb. verižice damske	K 3·60
Zlate damske ure od	26 K

Za vsako uro se jamči!

Precizijske ure, Schafhausen, Zenith, Omega, Eterne

Očala: Za kratkovidne nova, zboljšana stekla.

Franjo Bureš Maribor

urar, zlatomer in očalar,

Tegetthofova cesta 39. Prvi urar od glav. kolodvora.

Kovaški pomočnik ki zna tudi konje podkovati, se sprejme pri kovaškem mojstru Laminger, Maribor, Burggasse.

Zahvala.

Za vsestransko izkazano srčno sočutje povodom prebridke izgube našega iskreno ljubljenega, nepozabnega soproga, očeta, tasta in strica, gospoda

Janeza Šketa

posestnika v Orlivasi pri Braslovčah

kakor tudi za velikansko časteče spremstvo rajnega k večnemu počitku ter za poklonjene vence izrekamo tem potom vsem sorodnikom, prijateljem in znancem najiskrenejšo zahvalo.

Posebna zahvala pa bodi izrečena prečastitim bližnjim in daljnim duhovnikom, ki so se v tako obilnem številu udeležili pogreba! Osobito pa se zahvaljujemo domačim prečastitim dušnim pastirjem, posebno gosp. dekanu za njihov poslovilni ganljivi govor pri odprtem grobu.

Blagega rajnega pa priporočamo v molitev!

Žalujoči ostali.

Živci, ki nas spravljajo do obupa.

Največ bolezni, katerih vzrok se nam zdi nerazrešljiv, so le posledica slabih živcev. Številne nadloge nas nenadoma obiščejo, ne vemo od kod, eno zlo se poraja za drugim, tako da ima človek slabih živcev na leto lahko 365 bolezni. Živčni sistem je pač onemogel in vsled tega pride do vseh mogočih prikazni kot so tresenje v udih, trganje mišic, neobčutljivost posameznih delov kože, slaba volja, potrtost, srčna tesnoba, težkoče pri prebavi, utrujenost in druge težave, ki so simptomi oslabljenih živcev. Ne omalovažujte tega svarila narave, kajti

živčne bolezni izotlé mozg življenja!

Živčna oslabelost, ki se je ne zdravi, postaja vedno hujša in dovede končno do poloma.

Kaj pomaga proti temu?

Kakor sol in dišave vzpodbujno vplivata na slast do jedi, tako vplivajo bodrilno in oživljajoče na živce prave Kola tablete.

Kola regulira prehrano, oživlja želodec, pospešuje prebavo in po pravici zasluži zato ime „zatiralec bolezni“, ker telo napravi bolj odporno in bolj zmožno premagati lahke bolezni. Kola daje moč in življenje in pomlaja telo.

Uživajte nekaj časa Kola in videli bodete, da vam bo dobro delo. Popolnoma sem prepričan, da Vam Kola mora pomagati in Vam rad pošljem **popolnoma brezplačno poizkušnjo.** Jamčim Vam, da pristne Kola-tablete ne obsegajo škodljivih sestavin, torej tudi ne morejo škoditi. Profesor Monnet, profesor Manossein, dr. Bavidov in drugi sloviti zdravniki, so se zelo povoljno izrazili o učinkovanju pravih Kola tablet. Popolnoma zastonj Vam pridenem k poizkušnji prav poučno in zanimivo knjigo, ki Vas bo poučila o vsem, kar Vam je treba vedeti. Zahtevajte še danes brezplačno poizkušnjo, pišite dopisnico in naslovite to na:

Heilige Geist Apotheke Budapest VI. Abt. 418.

„SIROLIN“ Roche“

Prsne bolezni, oslovski kašelj, naduha, po influenci.

Kdo naj jemlje Sirolin?

1. Vsak, ki trpi na trajnem kašlju. Lažje je otvarovati se bolezni, nego jo zdraviti.
2. Osebe s kroničnim katerom bronkijev, ki s Sirolinom ozdrave.
3. Vadušljivi, katerim Sirolin znatno olehča naduho.
4. Skrofuzni otroci, pri katerih učinkuje Sirolin z ugodnim vspehom na splošni počutek.

Se dobi v vseh lekarnah à K. 4.–

OBLEKE

za ženske, moške in otroke kakor tudi krila, vrhne jope, bluze, zimske moške suknje in raglane, se dobijo v velikanski izbiri in po najnižjih cenah v veletrgovini

R. STERMECKI V CELJU št. 301

Pišite po cenik.

Velika svota denarja

se zamore naključiti vsakomur, ki postane naš naročnik. — Brezplačna pojasnila pošilja:

Srečkovno zastopstvo 14, Ljubljana.

Knjigarna, umetnine in muzikalije.

Goričar & Leskovšek

Celje

trgovina s papirjem, pisalnimi in risalnimi potrebščinami na debelo in drobno, priporoča: trgovcem in preprodajalcem velikansko izbero dopisnic po raznih cenah.

Za gostilničarje:

Papirnate servijete vsled novih predpisov namestnije v Gradcu po zelo nizkih cenah.

POZOR! POZOR!

Ker je sedaj mnogo obitelj, katere pogrešajo moške, kateri so bili poklicani pod orožje, podpora pa zadostuje komaj za hrano, bo mnogim zelo težko kupiti otrokom najpotrebnejšega perila in obleko za šolo. Da se omili v teh revnih časih splošno bedo, se je odločil trgovec

J. N. Šoštarič .·. Maribor,

Gosposka ulica 5, da bo za časa vojne prodajal vse blago **veliko ceneje**, kakor popreje. Kdor torej želi kupiti za majhen denar dobro blago, naj se nemudoma oglasi pri omenjenemu trgovcu. Vzorci in ceniki se pošljejo **zastonj**.

Pozor kmetovalci!

Preskrbite si pravočasno, posebno sedaj v vojskinem času, jamčena, zanesljiva in kaljiva semena, n. pr.: domačo, nemško (Lucerna), kamnito deteljo, travo, peso rumeno in rudečo, sploh vsa poljska, kakor tudi vrtna in cvetlična semena od znane in odlikovane tvrdke Mauthner, ki se dobivajo pri domači tvrdki

I. RAVNIKAR :-: CELJE

Trgovina s špecerijskim blagom, z barvami in deželnimi pridelki ter zaloga vseh vrst mineralnih vodá.

Solidna in točna postrežba.

91

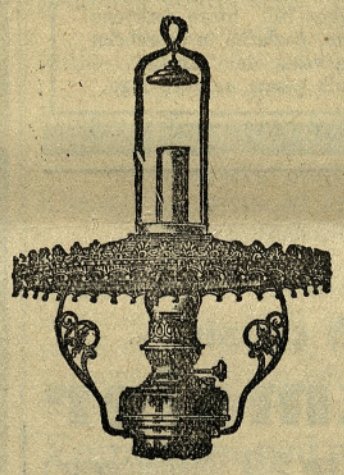

Edina štajerska steklarska narodna trgovina.

Na debelo! Na drobno!

FRANC STRUPI ::: CELJE

Graška cesta

priporoča po najnižjih cenah svojo bogato zalogo steklene in porcelanaste posode, svetilk, ogledal, vsakovrstnih šip in okvirjev za podobe. — Prevzetje vseh steklarskih del pri cerkvah in stavbah.

Najsolidnejša in točna postrežba.

Ljudska hranilnica in posojilnica v Celju

registrovana zadruga z neom. zavezo

Obrestuje hranilne vloge po

4½%

od dneva vloga do dneva vzdiga.

Rentni davek plača posojilnica sama.

Daje posojilo

na vknjižbo, na osebni kredit in na zastavo vrednostnih listin pod zelo ugodnimi pogoji. Prošnje za vknjižbo dela posojilnica brezplačno, stranka plača le koleke.

Uradne ure

za stranke vsak delavnik od 9. do 12. ure dopoldne.

- Posojilnica daje tudi domače hranilnike. -

v lastni hiši (Hotel „Pri belem volu“) v Celju, Graška cesta 9, I. nadstr.

Spodnještaj. ljudska posojilnica v Mariboru r. z. z n. z.

Hranilne vloge se sprejemajo od vsakega in se obrestujejo: navadno po 4½%, proti trimesečni odpovedi po 4¾%. Obresti se pripisujejo h kapitalu 1. januarja in 1. julija vsakega leta. Hranilne knjižice se sprejemajo kot gotov denar, ne da bi se njih obrestovanje kaj prekinilo. Za nalaganje po pošti so poštne hranilne položnice (97.078) na razpolago. Rentni davek plača posojilnica sama.

Posojila se dajajo le članom in sicer: na vknjižbo proti pupilarni varnosti po 5¼%, na vknjižbo sploh po 5½%, na vknjižbo in poroštvo po 5¾% in na osebni kredit po 6%. Nadalje izposojuje na zastavo vrednostnih papirjev. Dolgove pri drugih denarnih zavodih prevzame posojilnica v svojo last proti povrnitvi gotovih stroškov, ki pa nikdar ne presegajo 7 kron. Prošnje za vknjižbo dela posojilnica brezplačno, stranka plača le kolke.

Uradne ure so vsako sredo in četrtek od 9. do 12. ure dopoldne in vsako soboto od 8. do 12. ure dopoldne izvzemši praznike. V uradnih urah se sprejema in izplačuje denar.

Pojasnila se dajajo in prošnje prejemajo vsak delavnik od 8. do 12. ure dopoldne in od 2. do 5. ure popoldne.

Posojilnica ima tudi na razpolago domače hranilne nabiralnike.

Stolna ulica št. 6 (med Glavnim trgom in stolno cerkvijo).

Izdajatelj in založnik: Konsorcij „Straža.“ Odgovorni urednik: Franjo Žebot. Tisk tiskarne sv. Cirila v Mariboru.